

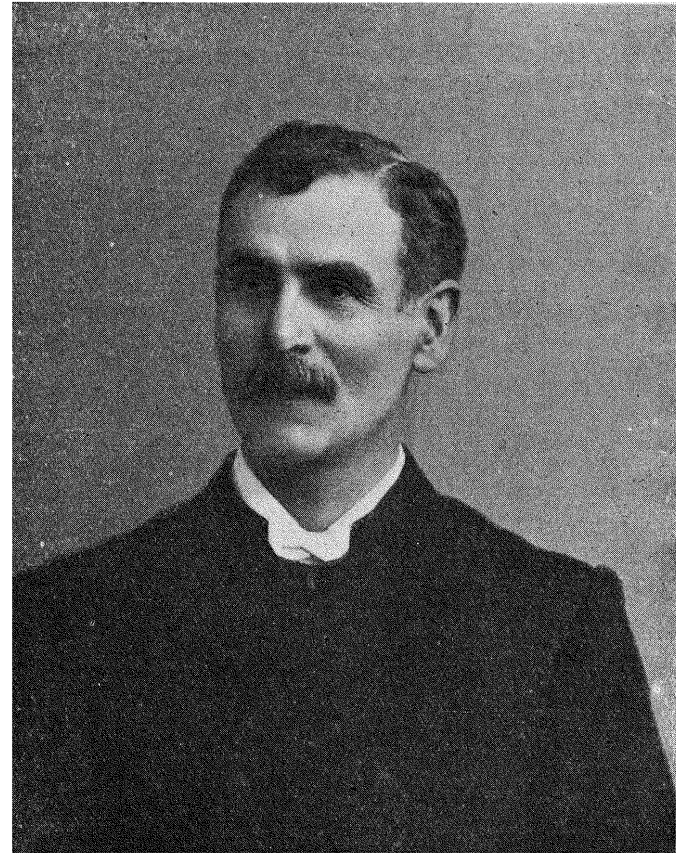

DS, D. J. PIENAAR, A.ZN., B.A.

afgelegd te hebben, ging hij op ons Theologies Seminarie te Stellenbosch studeren. Op 2 Desember 1880 gelegitimeerd, nam hij kort daarna een beroep aan naar Aliwal Noord waar hij 11 Junie 1881 geordend en bevestigd werd. Hij bleef daar bijna zeven jaren arbeiden, gedurende welke tijd het hem gelukte een groot werk te doen tot herstel van de eenheid in de gemeente, die door het optreden van een vorige predikant verbroken was. In 1887 nam hij een beroep aan naar Uitenhage, waar hij heden nog staat. Hier heeft hij gedurende een diensttijd van 37 jaren zijn krachten gewijd aan de belangen der gemeente in het bijzonder en zijner Kerk in het algemeen. Hij is zeer dikwels voorzitter geweest van de Ring, en meestal van de Ringskommissie, en diende de Kerk op vele permanente Synodale Kommissies. Tans is hij nog lid van de Rechtskommissie, de Kommissie voor Kerkwet-herziening, het Kuratorium voor het Theologies Seminarie en van de Admissie- en Proponentseksamens. Ook aan de bevordering van de zaak der opvoeding heeft hij immer een bedrijvig aandeel genomen. Hij is voorzitter van de schoolraad en het bestuur voor het Riebeek-Kollege, lid van vier andere schoolkommissies en stichter der plaatselike Industriële School. Hij diende op de Merriman-Onderwijskommissie, die in 1912 aan de Volksraad een allerbelangrijkst verslag voorlegde, waaraan men o.a. de Taal-ordonantie van de Kaapprovincie te danken heeft, en waaruit opvoedkundigen, met het oog op wetgeving, nog in lengte van dagen kunnen en zullen putten. Voorts is hij lid van de Raad voor Technies, Kommercieel en Industrieel Onderwijs. De Kerk kent de waarde van Ds. Pienaar en schat hem hoog. Geen wonder dus dat zij hem telkenmale gekozen heeft om de hoogste betrekkingen op hare vergaderingen te bekleden. Meer dan eens is hij voorzitter van de Raad der Kerken geweest. Tweemaal (in 1909 en 1919) koos de Synode hem tot haar Assessor, en van 1915 tot 1919 was hij haar Moderator.

Ds. J. P. VAN HEERDEN, B.A. Ds. Johannes Petrus van Heerden is een zoon van de gemeente Cradock.

Hij werd in dat distrikt op de boereplaats Baviaanskrans 11 Maart 1861 geboren. Hij ontving zijn eerste onderwijs op Cradock waar de school indertijd onder de bekwame leiding van de heer Wilson stond. Daarna werd hij naar Stellenbosch gezonden. Daar legde hij in 1878 het matrikulatie-eksamen, eerste op de lijst gekoppeld met P. A. Molteno af. Twee jaren later, in Julie 1880, passeerde hij het B.A.-eksamen met honneurs, tweede op de lijst net onder zijn vorige mededinger. Het volgende jaar werd hij ingeschreven als student aan ons Seminarie te Stellenbosch. In 1884 als proponent toegelaten, werd hij kort daarna gevraagd als hulpprediker van de gemeente Kaapstad, met speciale werkkring in de Hanoverstraatkerk, waar hij tot Mei 1885 bleef. Kort na zijn vertrek trad hij in het huwelijk met Mej. Magaretha le Roux, dochter van de heer P. C. le Roux van de Paarl. Zijn eerste gemeente was Steynsburg, waar hy (1885-1887) door zijn minzaamheid en ernst de harten voor zich wist te winnen en een gezegend werk deed. Met geen mindere zegen arbeidde hij daarna (1887-1893) te Tarkastad, en vervolgens van 1893 tot 1899 te Richmond. Overal won hij dadelik de liefde en achting van allen door zijn grote bekwaamheid, waarvan hij meer en meer blijken kwam te geven, en door een biezondere kunst om huisbezoek te doen. In 1899 volgde hij het voorbeeld van zijn twee richmondse voorgangers, Dr. Kotzé en Ds. A. Moorrees, door de aanname van een beroep naar de gemeente Kaapstad. Hier werkt hy van Februarie 1899— dus heeft hij juist dit jaar zijn 25 jarige bediening in de gemeente volbracht. Jaren lang had hij tot kollegas Dr.

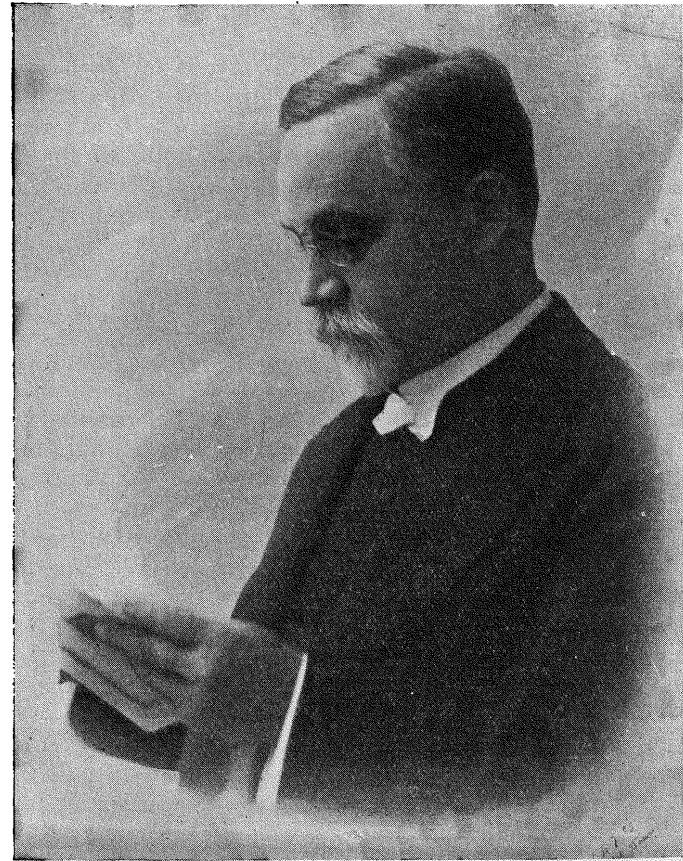

Ds. J. P. VAN HEERDEN, B.A.

Kotzé en Ds. A. I. Stcytler, en sedert dezen wegvielen is hij de eerste leraar geweest van de moedergemeente onzer Kerk, die hij met grote trouw tot hiertoe heeft gediend. Ds. Van Heerden is een man met grote gaven van verstand en hart. Hij weet het rechte woord op de rechte tijd te zeggen, is een welsprekende redenaar en een gelegenheds-prediker bij uitnemendheid. Er is geen predikant in onze Kerk, die meer beroepen naar andere gemeenten heeft ontvangen dan hij. Hij heeft vele en goede diensten bewezen aan de gehele Kerk. Sedert vele jaren heeft hij op de belangrijkste Synodale en andere Kommissies en Raden gediend, zoals b.v. op de Kommissie voor de admissie- en proponent-eksamens, het Kuratorium voor de Kweekschool, de Raad der Kerken, de Kaapstadse Universiteit, school- en hospitaalraden. Door de Synode van 1903 werd hij als Actuarius der kaapse Kerk gekozen, in welk ambt hij vandaag nog staat. Hij is dus meer dan twintig jaren lang onafgebroken lid geweest van de Moderatuur. Als Actuarius wordt hij verwacht de leden der Kerk met raad en daad te dienen in zaken rakende de Kerkewet. Dit doet hij, en ook op die wijze oefent hij 'n heilzame invloed uit.

Ds. I. F. A. DE VILLIERS. Ds. Izak Frederik Albertus de Villiers van Worcester is geboortig uit de Paarl.

Hij ontving zijn voorbereidende studie op de publieke jongenschool van zijn geboorteplaats en was later student aan het Victoria Kollege, Stellenbosch, waaruit hij het Matrikulatie-eksamen aflegde en naar de Kweekschool ging. Na legitimatie in Desember 1884 werd hij vroeg in het volgend jaar de opvolger van wijlen Ds. G. F. Marais te Goudini. Hier werd hij 25 April 1885 geordend

Ds. I. F. A. DE VILLIERS.

en bevestigd en bleef hij tot 1895 toen hij een beroep aan-
nam naar de gemeente Darling, die vakant was geworden
door het vertrek van Ds. J. J. Kotzé. Het was geen
gemaklike taak de herderstaf op te nemen in een gemeente,
die 35 jaren lang een liberale predikant tot haar leraar had
gehad. Doch Ds. de Villiers wist door zijn taktvol optreden
de harten te winnen en de eenheid te herstellen. In 1900
ging hij naar Worcester, waar hij 14 Februari bevestigd
werd als opvolger van zijn schoonvader, Ds. William
Murray. Hij was de aangewezen man om het werk van
deze voortreffelijke dienstknecht des Heren voort te zetten.
Onder zijn leiding namen de inrichtingen voor doofstommen
en blinden en jonge dames, door zijn voorganger gesticht
toe in bloei en meer andere werden opgericht, waaronder
vooral het Boeren Zendinginstituut moet worden genoemd.
Deze inrichting leverde uit teruggekeerde krijgsgevangenen
van St. Helena, die begeerden hun leven aan de zending
te wijden, vele kandidaten voor de Opleidingschool te
Wellington en enkele ook voor de Theologische School te
Stellenbosch. Nadat deze inrichting haar tijd had gediend,
werd op initiatief van Ds. de Villiers in Augustus 1911
dezelve veranderd in een Industriële Inrichting, waar ver-
armde Afrikaner-jongens een driejarige cursus doormaken,
en tot nuttige burgers gevormd worden. Ds. de Villiers
is een vaardige schrijver. Sedert 1899 dient hij de Kerk
als Scriba Synodi op zeer bekwame wijze. In die betrek-
king is hij lid van de Moderatuur en geen andere heeft voor
of met hem zo vele jaren achtereen op dat lichaam gediend.
Voorts is hij lid van de Federale Raad der Kerken, kurator
van 't Theol. Seminarie, Sekretaris (sedert 1890) van het
Bestuur der Doofstommen en Blinden Inrichting, voor-
zitter van de Zondagschool Kommissie en van de Drostdy
Industriële Inrichting. Boven alles is hij een krachtige
Evangelie-prediker aan wie de gave der welsprekendheid in
een ruime mate bedeed is.

DE UITBREIDING DER KERK.

Bij de overgave van de Kaap aan
Groot-Brittanje in 1806 telde onze
Kerk slechts zeven gemeenten. Doch
zij nam in getalsterkte gaandeweg toe, en met steeds
korter tussenpozen werden aan het begin der 19de eeuw
zeven nieuwe gemeenten gesticht, t.w. Caledon in 1811,
George in 1812, Uitenhage in 1817, Cradock in 1817,
Beaufort West in 1818, Somerset West in 1819 en Worces-
ter, zodat toen de Synode van 1824 vergaderde er 14 ge-
meenten bestonden. Dit getal werd gedurende 't volgende
tiental jaren met negen vermeerderd. In 1843, toen de
Kerk haar Ordonantie verkreeg, waren er dubbel zoveel
gemeenten als tijdens de eerste Synode; en in de loop van
de volgende 14 jaren werd andermaal het getal der gemeen-
ten verdubbeld, zodat zij in 1857 niet minder dan 60 telden.
Deze uitbreiding was hoofdzakelik te danken aan de ge-
stadijge verhuizing van de emigranten naar de binnenlanden
en oostelike delen der volkplanting, en van de Voortrekkers
naar de streken ten noorden van de Oranjerivier. In 1865
werden de gewesten van Brits Kafferland aan de Kaap-
kolonie geannekseerd, en alzo een deur tot verdere uit-
breiding voor de Kerk geopend, hoewel men eerst onlangs
in die streken vaste voet verkregen, en aldaar zelfstandige
gemeenten heeft gesticht. Anders was het met de ontdek-
king van de diamantvelden in 1869. Nog vóór de annek-
satie van Grikwaland West in 1880 werden de delvers
geestelik bearbeid en ettelike gemeenten aldaar gesticht.

Dit brengt ons tot 1875. In dat jaar bestonden er 75
gemeenten met een ledental van ongeveer 64,000, d.w.z.
dubbel zo veel gemeenten en bijna 20,000 meer lidmaten
dan in 1850. In de volgende kwart eeuw (1875-1900)
breidde de Kerk zich nog sneller uit.

Omstreeks 1881 werden gedeelten van Grikwaland Oost en Tembuland voor kolonisatie opengesteld en spoedig door immigranten uit alle oorden bezet. Zonder verzuim werd er voorziening gemaakt in hunne geestelijke behoeften. Heden bestaan er in die gewesten verscheidene bloeiende gemeenten.

Nog verder breidde de Kerk zich uit. Ditmaal in Brits Bechuanaland, alwaar de gemeenten Vrijburg, Mafeking en Upington werden gesticht en in 1887 bij de Synode ingelijfd.

Tengevolge van deze uitbreiding harer arbeidsvelden, vindt men dat in 1900 er 119 gemeenten bestonden, verdeeld in 11 Ringen met een ledental van 96,000.

Het laatste kwartaal van de negentiende eeuw was dus een periode van ware bloei en uitbreiding. Er was vooruitgang vooral ook op opvoedkundig gebied. Belangrijke inrichtingen als de Normaalschool, Kaapstad, het Doofstommen en Blinden Instituut te Worcester, het Hugonoten Seminarie te Wellington, het Goede Hoop Seminarie te Kaapstad, de Bloemhofschool te Stellenbosch, en andere meisjescholen, kwamen tot stand en oefenden op 't opkomend geslacht een zegenvolle invloed uit. Ds. Murray, die zesmaal als Moderator Synodi gekozen werd, was vooral op geestelijk gebied de erkende leidsman der Kerk. In de dekade 1880 tot 1890 deed hij herhaalde malen evangelisatiereizen door het land, en hield hij op geschikte centraums christelijke konferenties voor de bevordering van het geestelijk leven der gemeente. Ook het zendingwerk werd met nieuwe geestdrift behartigd, en tot Mashonaland en Nyasaland uitgebreid. Men begon ook, tegen het einde dezer periode, zich het lot der arme blanken aan te trekken, en het ernstige vraagstuk der armenverzorging onder de ogen te zien, dat tans zoveel van de aandacht en kracht van de Kerk eist.

Helaas! de gestadige groei en bloei van de Kerk werd in 1899 op ruwe wijze verstoord door de Anglo-Boeren Oorlog, die vooral verwoestend wrocht op de Kerken van Oranje-Vrijstaat en Transvaal. Predikanten werden uit hun gemeenten verbannen, de geregelde kerkelijke werkzaamheden stonden stil, de Evangelieprediking hield op, en eindelijk werd de gehele nog overblijvende landelijke bevolking, op bevel van 't engelse militaire gezag, naar concentratiekampen verwijderd, waar de kwalik verzorgde vrouwen en kinderen bij duizendtallen wegstierven. Na het beëindigen van de oorlog in 1902 begon het werk van herstel, dat, ondanks de ontzettende materiële schade door de krijgsoperaties veroorzaakt, veel voorspoediger vorderde dan men had durven hopen. Voor de zendingzaak was in de oorlogsjaren een nog groter geestdrift ontbrand. Uit de kampen der krijgsgevangenen in Indië, in Ceylon, op St. Helena en op de Bermudas, kwamen vele jonge mannen tot bekering, en boden zich aan voor werk op 't zendingveld. De Drostdij Inrichting te Worcester werd aangekocht en als opleidingsschool ingericht, waar tussen de twee- en driehonderd voor werk op binnenlands of buitenlands zendinggebied bekwaaamd werden.

In de laatste 24 jaren drong de Kerk door tot diep in Rhodesië aan de ene en Zuidwest-Afrika aan de andere kant. De Ring van Bulawayo telt nu reeds zeven gemeenten, terwijl die in Zuidwest-Afrika nog staan onder toezicht van de Ring van Britstown.

Volgens de jongste opgaven zijn er nu behorende tot de Kaapse Kerk 187 gemeenten, verdeeld in 17 Ringen, met een zielental van 330,721 en een ledental van 155,552. Tezamen met Vrijstaat, Transvaal en Natal bedraagt het ledental 290,384, de leden van de Gereformeerde en Hervormde Kerken niet medegerekend.

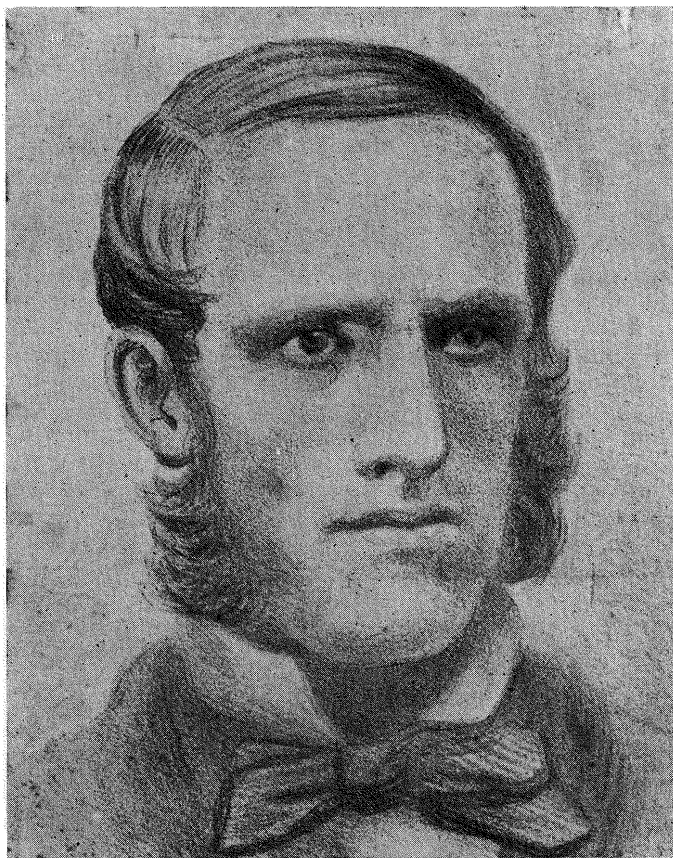
**HET OFFICIEEL
ORGAAN DER KERK.**

De Kerkbode werd in 1849 door de energieke Dr. Abraham Faure opgericht als 'n private onderneming, waardoor hij wel voor, maar niet namens de Kerk sprak. De eerste uitgaaf verscheen op 13 Januarije 1849, waarin aangekondigd werd, „dat enige leeraren in en nabij de Kaapstad overeengekomen zijn om de veertien dagen een blad uit te geven, onder den naam van *Gereformeerde Kerkbode in Zuid-Afrika*, welke bevatten zal: Verhandelingen over de godsdienst, uitlegkundige aanmerkingen over den Bijbel, uittreksels uit de Kerkelijke Geschiedenis van vroegeren en lateren tijd, levensberigten van vrome menschen, mededeelingen omtrent den voortgang van de Christelijke godsdienst door bemoeijingen van Christen Zendelingen der onderscheidene Protestantische Kerkgenootschappen, Bijbelverspreiding, schoolwezen, binnenslandsch kerknieuws, dichtstukken, enz., terwijl voor gedoopten, gehuwden en afgestorvenen, eene bijzondere plaats zal worden ingeruimd en, onder zekere bepalingen, advertentiën worden aangenomen.” Het intekeningsgeld werd bepaald „in de buitendistrikten (alwaar het per post ontvangen wordt) op acht shillings per jaar, en in de Kaapstad op zes shillings.” Het eerste nummer bevatte vooreerst een stuk met opschrift: „Over dat, hetwelk aan onze Kerk ontbreekt,” waarin de schrijver, v. d. L. (Ds. G. W. A. van der Lingen), o.a. zegt: „Onze Kerk ligt in doodslaap. Doch dit is niet nauwkeurig. Wij nemen die uitdrukking terug. Neen, zij *droomt*: dat is het eigenlijke. Gij weet dat het droomen de overgang is uit den diepen slaap tot het ontwaken. Zij geeft dus een teeken van leven, een voorteeken van ontwaken.” Het is een opstel, dat wel waardig is in onze dagen herlezen te worden. In het tweede artikel onder het hoofd „De Uitgewekenen,” verdedigt de schrijver (die vermoedelijk de redakteur zelf was) onze Kerk tegen de aanvallen

door zekere personen tegen haar gemaakt, als zou zij de godsdienstige belangen van de Voortrekkers hebben verwaarloosd. In het volgend stuk geeft „S” (vermoedelijk Ds. Shand, van Tulbagh), zeven „Middelen om Christelijke kennis op te zamelen.” Het laatste stuk was anoniem, en daarin werd duidelijk gemaakt, dat „Het ware leven eene reis naar den hemel is.” Er komt geen advertentie of Kerknieuws in het eerste nummer voor, doch wel een aankondiging van de volgende inhoud: „*Gedoopt*, in de Gereformeerde Kerk, Kaapstad, eene dochter van Jabez Thorley met name Anna. *Getrouwd*, 1 Januarije, Abraham Izaak van Soest met Johanna Hendrica Muller; 8 Januarije, Jan Christoffel Pieterse met Hester Hendrikse. *Gestorven*, 12 Januarije, wed. wijlen den weled. heer en Mr. M. A. Smuts, in den ouderdom van circa 65 jaren.”

De eerste advertentie in *De Kerkbode* verscheen in de uitgaaf van 10 Maart 1849. Het had betrekking op de aanbouw van de Nieuwe Kerk, Kaapstad, en was van de volgende inhoud: „Bij den Boekhandelaar, W. F. van der Vliet, zijn te bekomen de Leerredenen, bij gelegenheid van de inwijding der Nieuwe Kerk uitgesproken. Prijs: negen pence. Men heeft in dezelve een geschiedverhaal van de stichting van dat kerkgebouw.”

Drie maanden later (16 Junie) verscheen een tweede advertentie van dezelfde boekverkoper, en wel omtrent een zaak, waarover door de kolonisten een zware en overwinnende strijd kort te voren was gestreden. Hij luidde als volgt: „Bij den Boekhandelaar, F. W. van der Vliet, zal eerlang uitgegeven worden: *GEDENKZUUL VOOR 1842 en 1849*, zijnde een volledig verslag van twee Algemeene Vergaderingen, gehouden in de Kaapstad, ter wering van het invoeren van veroordeelde misdadigers, met eene Voorrede, strekkende om de ingezetenen dezer Volkplanting opmerkzaam te maken op hunne betrekking tot het Gouvernement, en op hetgeen zij ter handhaving hunner regten

DE HEER J. D. MARQUARD.

en voorregten te behartigen hebben. Door A. N. E. Changuion, L.H.D., &c. De prijs is 2 Rids. Agenten in de distrikten zullen nader bekend gesteld worden."

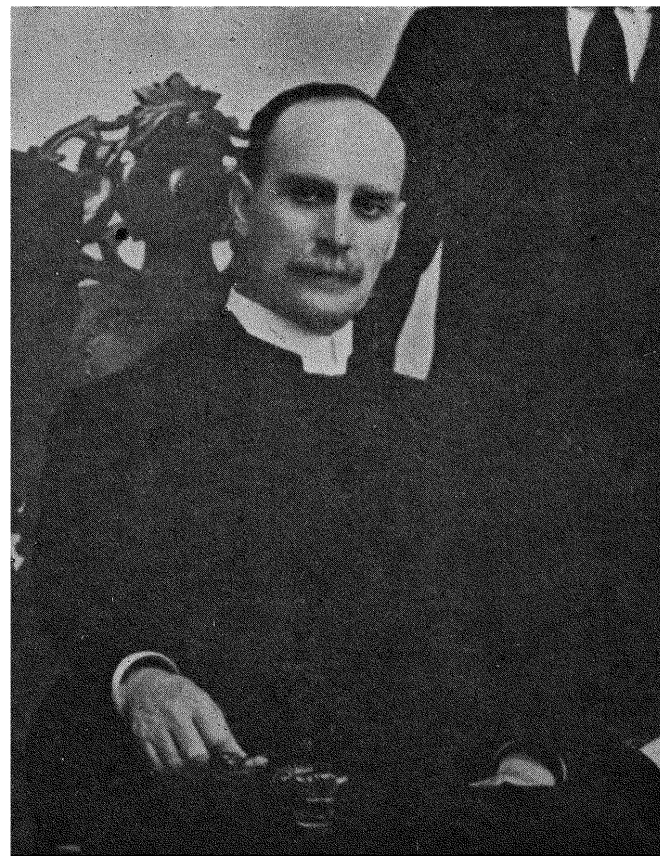
De Synode van 1852 besloot „dat *De Kerkbode*, het weekblad der Gereformeerde Kerk voortaan zal worden beschouwd als het officieel orgaan der Kerk." Dr. A. Faure bleef het redigeren tot ongeveer 1869, toen hij zeer ziekelijk begon te worden, en de redactie opgedragen werd aan de heer J. D. Marquard. Intussen was *De Kerkbode* nog steeds een private onderneming en bleef hij zulks zelfs toen in 1879 besloten werd hem te vervangen door „de wekelijksche uitgaaf van een klein nieuwsblad, met den naam van *De Christen*, hetwelk voor een gedeelte stichtelijke lectuur, voor een gedeelte algemene nieuwstijdingen en voor een gedeelte de Gereformeerde Kerkbode bevatten zal." Het getal intekenaren bedroeg toen 668. Het eerste nummer van *De Christen* verscheen op 2 Januarije 1880, onder de gezamentlike redactie van Prof. J. I. Murray en Di. Andrew Murray en A. D. Lückhoff. Op 6 Julije 1880 overleed de heer Marquard, en in de Synode, die datzelfde jaar vergaderde, werden zijne diensten in verband met het kerkbladgeroemd en tevens besloten „de som van £100 uit het Synodale Fonds aan de erfgenamen van den heer Marquard toe te kennen als vergoeding voor het verlies door hem geleden door de uitgave van *De Kerkbode*."

Het kerkblad werd onder de nieuwe naam en in de nieuwe vorm en voor verantwoordelijkheid van de redactie uitgegeven tot 1883, toen de Synode met eenparige stemmen besloot, „dat dit weekblad voortaan zal uitgegeven worden in naam en voor rekening van de Synode." Tevens werd een kommissie aangesteld „om voor de uitgave stappen te nemen, het noodige te doen om het goedkooper te maken en voor eene redactie te zorgen, totdat het Kerkelijk Kantoor het bestier van het blad overneemt." Tot leden van die kommissie werden benoemd: Dr. J. J.

Kotzé en Di. A. I. Steytler en P. A. Strasheim, die de redaktie op zich namen, en tot de oude naam besloten terug te keren, en op 4 Januarie 1884 het eerste nummer van een nieuwe reeks van *De Kerkbode* in 't licht gaven. In 1887 kwam het Kerkekantoor tot stand, en van toen af was de Zaakgelastigde de verantwoordelijke redakteur. In dit verband moeten de namen van de volgende Zaakgelastigden worden genoemd: Di. I. G. J. Horak (1887-1892); J. Roos (1892-1905); J. du Plessis (1905-1906); B. P. J. Marchand (1906-1910). In Junie 1910 hield *De Kerkbode* op in zijn oude vorm te bestaan en ging onder dezelfde naam op in het tegenwoordige *Verenigd Kerkblad van de Ned. Ger. Kerken in Zuid-Afrika*. Die verandering kwam op de volgende wijze tot stand:—

„*De Kerkbode*” als *verenigd Kerkblad der Gefedereerde Kerken*.

Op 19 November 1906, toen in de Kaapse Synode het rapport van de Kerkekantoor Kommissie in behandeling was, en in verband daarmee *De Kerkbode* genoemd en besproken werd, werd van de gelegenheid gebruik gemaakt door Ds. P. G. J. Meiring om voor te stellen, „Het worde aan de Federale Raad (tot de oprichting waarvan toen juist besloten was) opgedragen te zien een vereniging tussen *De Kerkbode*, *De Fakkel* en *De Vereniging* te bewerken.” Dit diende als beschrijvingspunt op de eerste vergadering van de Raad der Kerken te Pretoria in Maart 1907, die op voorstel van wijlen Ds. J. R. Albertyn besloot: „Deze vergadering spreekt het uit als zijn overtuiging, dat een vereniging tussen de genoemde kerkbladen zeer wenselijk is, en benoemt een kommissie om de zaak in overweging te nemen en de Raad der Kerken of de Synoden der Kerken, hier vertegenwoordigd, met advies en een beredeneerd voorstel desaangaande te dienen.” Tot kommissie werden

Ds. G. S. MALAN, B.A.

aangesteld: Di. P. G. J. Meiring, J. D. Kestell en Paul Nel.

Deze kommissie heeft een in biezonderheden uitgewerkt plan aan de Raad der Kerken in zijn vergadering te Stellenbosch in Maart 1909 voorgelegd. Uit ingewonnen informatie was gebleken, dat de intekenaren op de drie bestaande bladen 7,500 telden. Op grond van verder verkregen informatie had de kommissie vrijmoedigheid om o.m. aan te bevelen, dat de verschillende Synoden gevraagd zouden worden te besluiten tot het opgaan van de bestaande drie bladen in een blad, hetwelk het gezamenlik eigendom van de vier Synoden zijn zou en door hen uitgegeven worden; dat er 'n kommissie van toezicht door de Raad der Kerken benoemd zou worden, die de redakteur moest aanstellen en voorts in voorkomende aanstellingen en uitbreiding, enz., van het werk optreden moest; dat in geval er 'n tekort was, zulks proportioneel onder de Kerken verdeeld moest worden, en dat enig batig saldo door de kommissie van toezicht geadministreerd moest worden ten bate van het blad, tenzij de Raad der Kerken van tijd tot tijd anders daarover besluiten mocht. Ook werd aan de hand gegeven, dat de Gefedereerde Kerken 'n eigen drukpers zouden aankopen, waarvan de aan te stellen redakteur bestuurder zou zijn. Deze aanbevelingen werden door de Raad aangenomen, en voorlopig werden de volgende personen tot Kommissie van Toezicht benoemd: Di. B. P. J. Marchand, P. G. J. Meiring, Prof. Marais, J. D. Kestell en Paul Nel, en de heren G. van Heerde en G. M. Hofmeyr.

Deze kommissie is op 30 Oktober 1909 te Stellenbosch bijeen gekomen om voorlopig schikkingen te maken. Bij die gelegenheid werd besloten, in geval de Synoden het voorgestelde plan goedkeurden, dadelik tot het uitgeven van het blad over te gaan en Ds. (nu Prof.) J. du Plessis, indertijd Algemene Zending-sekretaris van de Kaapse Kerk

te vragen, als redakteur op te treden. Al de Synoden keurden het plan goed—met uitzondering van het deel, dat het aankopen van 'n eigen drukpers aanbeval, en op 1 Junie 1910 trad Ds. du Plessis in dienst der kommissie, en was in staat op 7 Julie 1910 het eerste nummer van het verenigde blad uit te geven.

Ten einde de nodige middelen te vinden werd van de vier Gefedereerde Kerken de som van £1,000 gevraagd, waartoe zij proportioneel naar getalsterkte bijdroegen. Dit voorgeschoten bedrag—het volle £1,000 werd niet inbetaald—werd later uit de winsten van het blad aan de Kerken terugbetaald. Het drukken van het blad werd opgedragen aan de „S.A. Newspaper Co.,” en de advertentierechten verhuurd aan de „Central News Agency.” Het getal intekenaren bedroeg toen 5,900, en de inhoud bestond uit 16 bladzijden leesstof. In de loop van het volgend jaar werd het blad tot 20 bladzijden vergroot, en tegen 't einde van 1912 was het getal intekenaren tot 7,000 vermeerderd.

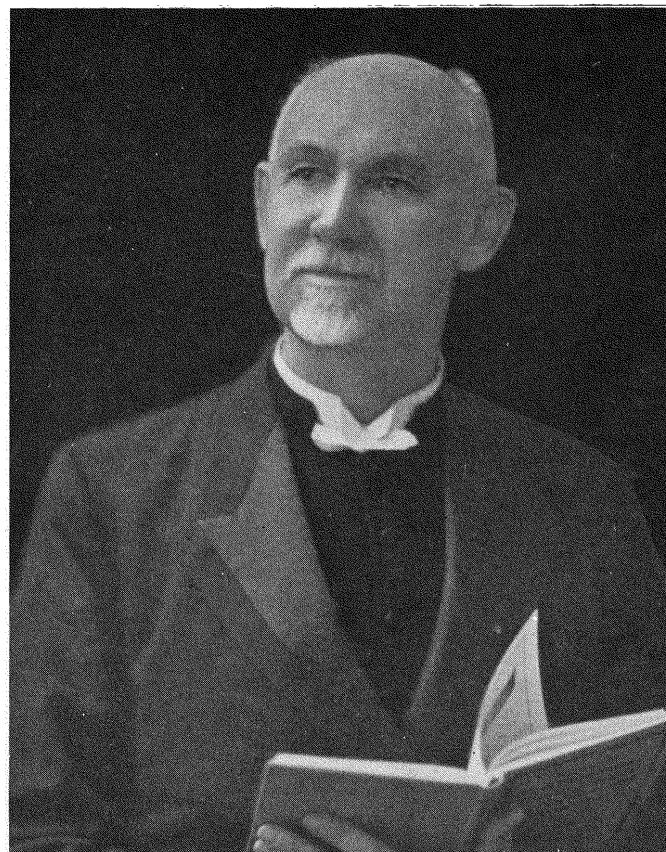
In Maart 1913 rapporteerde de Kommissie van Toezicht aan de Raad der Kerken: „Aan het einde van 1912 is Ds. J. du Plessis als redakteur afgetreden, ten einde zich aan werk te wijden in verband met de zending in Afrika. In zijn plaats heeft de kommissie, na te vergeefs twee andere leraren te hebben gevraagd, Ds. Geo. S. Malan, B.A., aangesteld, die met takt en bekwaamheid zijn werk verricht.” Het was om zijn grote reis door Afrika te ondernemen, dat Prof. du Plessis zijn betrekking in verband met *De Kerkbode* neerlegde. Enige tijd na zijn terugkeer echter en zijn eervolle aanstelling tot hoogleraar aan de Kweekschool werd hij door de Raad der Kerken tot lid der Kommissie van Toezicht aangesteld, waarop hij sedert, en wel als voorzitter, nog steeds gediend heeft.

Ds. G. S. Malan bleef het blad als redakteur dienen tot einde Mei 1918, dus weinig meer dan vijf jaren. In die

tijd is het getal intekenaren toegenomen tot 9,000 en is het blad nogeens vergroot en wel tot 24 pagina's leesstof. Gedurende zijn redaktuerschap is de administratie op veel gezonder basis gebracht en eindelijk geheel veranderd. Vroeger heeft de kommissie voor het drukken en uitgeven betaald en het voordeel van de intekeningsgelden en de advertenties ontvangen. Dit veroorzaakte veel werk en dikwels dubbele administratie. Gedurende de dure oorlogsdagen werd 'n nieuwe schikking ingevoerd, die voor alle partijen 'n verbetering was en later bestendig werd. Aan de drukkers werd alle administratie opgedragen en werden alle inkomsten aan intekeningsgelden en advertenties overhandigd, betalende zij voor dit recht 'n vastgestelde som aan de kommissie. In verband met deze en andere schikkingen heeft Ds. Malan grote diensten aan het blad bewezen. Bij zijn aftreden, hetwelk wegens zwakke gezondheid noodzakelijk geworden was, werd door de kommissie met hoge waardering gesproken van „de grote diensten door Ds. Malan in een zeer moeilijke tijd met voorzichtigheid en wijsheid” aan het blad bewezen.

Daar de kommissie na herhaalde pogingen geen geschikte opvolger vinden kon, verklaarde Ds. Meiring zich gewillig om de redaktie samen met zijn pastoraal werk tijdelijk te behartigen. Deze schikking kwam in Februarie 1919 ten einde, toen de kommissie daarin slaagde de bekwame diensten van Ds. J. D. Kestell, toen predikant van Bloemfontein, in belang van het blad te verkrijgen. Hij wijdde zich met geheel zijn hart aan het werk, en heeft veel bijgedragen om de aandacht en het vertrouwen van onze mensen voor 't blad te winnen. Na weinig meer dan 18 maanden nam hij de eervolle aanstelling van Rector aan het Grey Universiteitskollege te Bloemfontein aan, en zo gebeurde het, dat in September van 1920 het blad weer zonder redakteur was. Nogeens kwam Ds. Meiring de kommissie te hulp en bleef het blad redigeren samen met

Ds. P. G. J. MEIRING, B.A.

zijn gemeentewerk gedurende bijna 'n jaar, gedurende welke tijd de kommissie verscheidene vergeefse pogingen aanwendde om de rechte man te vinden. Eindelijk heeft Ds. Meiring toegegeven aan de drang op hem uitgeoefend, en heeft in Augustus 1921 de redaktie voor goed op zich genomen. Hij heeft zich met veel bekwaamheid, getrouwheid en ijver tot hiertoe van zijn taak gekweten. En de grote verwachting dat zijn arbeid als redakteur onze Kerk bij voortduring tot grote zegen mocht wezen heeft hij ten volle vervuld. Onder zijn bekwame en taktvolle leiding is het getal intekenaren gedurende de laatste vier jaren van elf duizend tot zestien duizend drie honderd gestegen, en het blad is vergroot tot 32 bladzijden leesstof. Dikwels dijen die tot 40 paginas uit, zodat *De Kerkbode* 'n betrekkelijk groot blad geworden is, dat allerwege de aandacht trekt en nu een van de meest gelezen bladen in Zuid-Afrika geworden is. Het blad geeft leiding aan op kerkelijk gebied en heeft in de laatste jaren een zeggingskracht ontwikkeld waarmede rekening moet gehouden worden. In dit verband heeft Dr. W. J. Viljoen, onze geachte Superintendent-Generaal van Onderwijs, bij zekere gelegenheid het volgende getuigenis aangaande *De Kerkbode* afgelegd: „Het strekt de Redaktie tot eer, dat *De Kerkbode* zo ingericht wordt, dat elk er zijn gading vindt. Gemakkelijk is dat niet, waar men schrijft voor geestelike en leek, geleerde en ongewijde, oud en jong, blank en gekleurd; voor lezers verspreid over de vier provincies van de Unie, verdeeld op politiek gebied en—wat de taal betreft—in een overgangsvorm. Misschien is juist deze verscheidenheid in de eenheid en eenheid in de verscheidenheid het geheim van het sukses van ons Kerkblad.” Hieraan voegde Dr. Viljoen de wens „dat *De Kerkbode* en zijn wakker Redakteur elkaar nog lang mogen bezitten,” en daarop zegt de ganse Kerk: „Dat zij zo!”

CURRICULUM VITAE VAN Ds. MEIRING. Ds. Pieter Gerhardus Jacobus Meiring werd de 20ste Desember 1866 te Worcester geboren. Hij is 'n afstammeling van Ds. Arnoldus Mauritius Meiring, die in 1743 uit Holland naar Zuid-Afrika kwam en tot 1757 predikant was van de Roodezands Kerk (nu Tulbagh). Hij genoot zijn eerste onderwijs te Worcester en was later student aan 't Victoria Kollege te Stellenbosch. In 1888 legde hij het B.A.-examen met lof af. Na legitimatie uit onze Kweekschool in 1892 werd hij spoedig beroepen en (27 Januarie 1893) bevestigd als hulpprediker en wat later als tweede predikant van de Nieuwe Kerk, Kaapstad, met spesiale werkring in de Hertzog-Zaal, Buitenkantstraat. Van 1897 tot 1904 stond hij te Johannesburg Oost. Kort voor 't uitbreken van de oorlog was hij saam met Ds. H. S. Bosman van Pretoria afgevaardigd om de Kerk in de Transvaal op het Concilie der Pan-Presbyteriaanse Alliantie te Washington te vertegenwoordigen. Toen de twee afgevaardigden naar de Transvaal terugkeerden waren de vijandelikheden reeds aan de gang. Terwijl hij nog in de Transvaal bleef, was hij Scriba van de Alg. Kerkvergadering en mede-redakteur van *De Vereniging*, het Kerkblad der Transvaalse Kerk. Zijn volgende standplaats was Graaff-Reinet, waar hij van 1904 tot 1907 arbeidde. In laatstgenoemd jaar ging naar de Paarl. Hier heeft hij 't grootste deel (18 jaren) van zijn ambtelik leven doorgebracht en met kennelike zegen groot en goed werk gedaan. Sedert 1922 is hij in vereniging met zijn werk als redakteur dienstdoende predikant van de gemeente Rondebosch. Hij is 'n man die zijn volk kent, zijn kerk innig lief heeft, haar waardij hoog houdt en haar belangen steeds op waardige wijze vertegenwoordigt. Hij bezit een geniale en aantreklike persoonlikheid en is vóór alle andere dingen een evangeliendienaar in de ware zin van 't woord.

OUDE ZEGEL GEMEENTE KAAPSTAD.

OUDE ZEGEL ROODEZANDS KERK IN HET LAND VAN WAVEREN (NU TULBAGH).

OUDE ZEGEL GEMEENTE STELLENBOSCH.

ZEGELS VAN DE NED. GER. KERKEN IN ZUID-AFRIKA.

Op het koevert van dit Album ziet men afbeeldingen van zegels, die in gebruik zijn bij de Ned. Ger. Kerken in Zuid-Afrika. Slechts de Kerk in de Oranje Vrijstaat heeft geen officieel zegel. Bij gebrek daaraan hebben wij goedgeacht te plaatsen de afbeelding van een fakkel, die voorheen in gebruik was op het titelblad van „De Fakkel,” het vroegere officieel orgaan van genoemde Kerk.

Reeds in de achttiende eeuw waren er enkele gemeenten, die hun eigene zegels in gebruik hadden, zoals b.v. de gemeenten Kaapstad, Stellenbosch en Roodezandskerk (nu Tulbagh). Wij geven hier afbeeldingen van die gemeentelike zegels. Dat van de gemeente aan „Cabo” (Kaapstad) vertoont een figuur houdende een duif (zinnebeeld van vrede) op de ene hand en leunende met de arm van de andere hand tegen een anker (zinnebeeld van hoop) met de

spreuk „De Hoop en Beschaamt Niet,” zeer toepasselijk als een verwijzing naar de plaatsnaam Kaap de Goede Hoop. Het zegel van de gemeente Stellenbosch, tot welks invoering en gebruik gedurende de diensttijd van Ds. J. Appeldoorn (1758-1772) besloten werd, vertoont een palmboom met de bijbelspreuk: „De regtveerdige zal groeijen als een palmboom” (Ps. 92: 13). Dat van de Roodezandskerk in het land van Waveren vertoont een stad met kerkgebouwen omringd door bergen, met de bijbeltekst: „Rondom Jerusalem zijn bergen” (Psalm 125: 2)—een verwijzing zekerlik naar de Witsenbergen in het Land van Waveren (tans Tulbagh), weshalve onderaan gegraveerd staat: „Sigillum Ecclesiae Waverensis,” d.w.z. „Zegel van de Kerk van Waveren.”

Wat nu betreft het gebruik van een algemeen zegel voor de „Nederduitse Hervormde Kerk in Zuid-Afrika,” zoals de Kerk in verband met de eerste Synode (1824) genoemd

werd, daartoe werd op de tweede Synode (1826) besloten. Het voorstel luidde als volgt: „Op voorstel van de Eerw. Heer Faure werd de Actuarius Synodi verzocht, een *Sigillum Synodale* conform de Nederlandsche Synode te doen vervaardigen, waartoe de Tweede Commissaris Politiek, de Wel-Ed. Achtb. Heer R. J. van der Riet, het noodige zilver aanbodt te zullen geven, alsmede hetgeen verder daartoe mogt vereischt worden. Zulks werd met allen dank aangenomen, en de verdere effectuering gemelden Actuarius opgedragen, zullende gemeld Sigillum dan ook als een gedenkteeken blijven van den gemelden Commissaris Politiek. (Achtste zitting, 15 Nov. 1826.)

Aan de uitvoering van dit besluit is niet dadelik gevolg gegeven. Immers in de Handelingen der Synode van het jaar 1852 staat dit te lezen: „Ds. van der Riet verklaarde, dat hij volgaarne zal volbrengen, hetgeen hij in de Acta van de vroegere Synode gelezen had, dat door wijlen zijnen Grootvader was beloofd, dat in naam zijns Grootvaders, het zilveren Sigillum moge worden vervaardigd. De vergadering betuigde daarover haren hartelijken dank.” In de Acta van de daaropvolgende Synoden wordt niets verder over deze zaak vermeld; ook zijn er geen dokumenten in 't archief, zoverre bekend, waarop een *Sigillum Synodale* voorkomt, zodat het niet met zekerheid te bepalen is, wanneer men gekomen is tot het vervaardigen van het zegel waartoe besloten was. In dit verband verdient vermelding, dat er zeker oud signet bij de Archivaris Synodi berust met de betiteling: „Zuid-Afrikaansche Gereformeerde Kerk.” Zou dit het *Sigillum Synodale* zijn? Het komt volmaakt overeen met het tans in gebruik zijnde officiële zegel van de Kerk. In de Kerkalmanak voor het jaar 1885 komt dit zegel voor de eerste keer voor, en onderaan staat: „Het eigenlike zegel der Ned. Ger. Kerk, Kaap Kolonie.” In de Almanak van het volgend jaar en alle daaropvolgende jaren

is ditzelfde zegel afgedrukt, doch met veranderde en korrekte naamaanduiding van de Kerk. Dit officiële zegel der Kerk geeft een vrouw te zien, houdende in haar rechterhand het Woord van God en in haar linker het kruis van Christus. Zij is de verpersoonliking van onze Kerk. Op haar schijnt uit de hemel de Zon der Gerechtigheid, die ook oorspronkelijk op de voorgevel van de Theologische Kweekschool afgebeeld werd met de woorden daarom heen, *Sol Justitiae illustra nos*. Naast haar brandt er een mensenhart op het altaar, dat dus de liefde moet te kennen geven, die zich geheel aan God wijdt. Achter haar is 'n deel van een anker zichtbaar, dat het zinnebeeld is van de hoop, waaraan de oorspronkelijke naam van Zuid-Afrika, *Kaap de Goede Hoop*, doet denken. Het geloof vindt zijn uitdrukking in het kruis, dat in de linkerhand der Kerk gehouden wordt. „En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de liefde.” Op de achtergrond verheft zich de trotse Tafelberg, aan de voet waarvan de Kerk bij de grondlegging der Kolonie gesticht werd. En tussenin is er de zee, met het vaartuig daarop, waarmee de beschaving en de godsdienst naar Zuid-Afrika over de grote wateren gebracht werden. Nog blijft er een bijzonderheid te vermelden, die bij de eerste oogopslag enigszins verwondering baart. Op 'n wapenschild of zegel prijkt gewoonlijk 'n leuze, waarin uitdrukking gegeven wordt aan doel en wens. Ook in dit zegel is er zulk een leuze. Die staat gegraveerd op de zijde van het altaar: 1 Kor. 14: 40. En als wij dat vers opslaan, vinden wij, dat daarin geen bede om een geestelike zegen vervat is, maar enkel de vermaning van de Apostel, „Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden.” Maar onze vaders hebben recht gezien. Immers het was, volgens Hand. 9: 31, toen de gemeenten vrede hadden, dat zij gesticht werden en in de vreze des Heren en in de vertroosting des Heiligen Geestes wandelen. Waar wanorde is, kan geen zegen zijn.

ONZE KERK-ALMANAK. Deze jaarlijkse uitgave van onze Kerk is een stichting van Dr. Philip Faure van Wijnberg. Waarschijnlijk aangemoedigd door het voorbeeld van zijn oudere broeder Abraham, die in 't begin van 1849 *De Kerkbode* oprichtte, kwam hij tegen 't einde van datzelfde jaar op de gedachte 'n Kerkalmanak uit te geven. De eerste uitgaaf geschiedde "voor het jaar onzes Heeren Jezus Christus, 1850." In een woord vooraf zegt de compilerator „Aan de leden der Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika" onder meer dit: „Deze Almanak gaat tot u uit, met de bede, dat hoe gering ook, de Heer er Zijnen zegen over gebiede! Dat de Kerk welke bijzonderheden dezelve vermeldt, de Moederkerk van het Christendom in Zuid-Afrika, door welke het de Here behaagd heeft het eerst Zijn Evangelie tot dezen uithoek te brengen, meer en meer tot een lof van Jehovah op aarde gesteld worde! Dat hare Herders haar biddende bewaken en hare leden haar getrouw aanhangen, versierende hunne belijdenis met een godzaligen wandel. P.E.F., Waterloo aan den Wijnberg, 1 Dec. 1849." Aan deze eerste Almanak ontleen wij de volgende wetenswaardige bijzonderheden: De Kerk had toen (1850) 36 dienstdoende predikanten (van wie Ds. T. J. Herold van Stellenbosch de oudste en Ds. Andrew Murray van Bloemfontein de jongste in dienst was; 3 geordende zendelingen (Eerww. L. Marquard, J. Verhaag en J. D. Andreas) en 2 ge-eksamineerde godsdienstonderwijzers (J. Kretzen en J. R. Keet). De namen van 8 Afrikanerstudenten, die in Europa opgeleid werden, worden genoemd. t.w. J. H. Neethling (H.zn.), H. E. Faure, N. J. Hofmeyr, Wm. Murray en S. Hofmeyr (te Utrecht); J. H. Neethling (J.H.zn.) en A. Kuys (te Leiden) en C. H. de Smidt (te Aberdeen). Er waren toen slechts 42 gemeenten, verdeeld in 5 Ringen. Van die gemeenten waren Hantam (nu Calvinia) en Alexander (nu Alexandria) benevens allen die buiten de Kaapkolonie gelegen waren (Bloemfontein uitgezonderd) vakant. In Natal was er slechts één gemeente

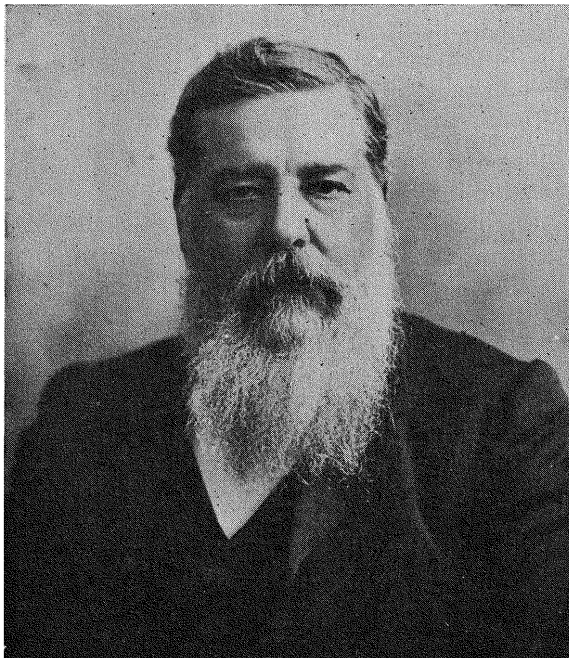
(Pietermaritzburg); over de Oranjerivier waren er 5 (Winnburg, Rietrivier, nu Fauresmith, Smithfield, Bloemfontein en Harrismith); over de Vaalrivier was er ook slechts één (Potchefstroom). De Moderatuur bestond toen uit: Dr. P. E. Faure, Moderator; Dr. S. P. Heyns, Assessor; Dr. A. Faure, Scriba, Actuarius, Archivaris. Benevens de Synodale Kommissie, die belast was „met de oprigting van een Theologisch Seminarium," waren er slechts twee andere kommissies, t.w. een voor het „Zendingwezen" en de ander voor „Opvoeding en Onderwijs." De naam wordt genoemd van „de Heer D. Sluiter, Hoofdonderwijzer in het Instituut tot Opleiding van Onderwijzers in de buitendistrikten." Deze heer was eerst te Kaapstad en later te Colesberg werkzaam. Het leden- en zielental van slechts enkele gemeenten wordt opgegeven, zodat men niet met zekerheid zeggen kan, hoe sterk in getal de Kerk toen was. Onder de Kerkeraadsliden vind men voor de gemeente Harrysmith de naam van de Voortrekker-ouderling S. A. Cilliers, en onder die van Pietermaritzburg de namen van de Voortrekkers J. S. Maritz en Karel Landman, en van J. D. Marquard, later redakteur van *De Kerkbode*. Onze ruimte laat niet toe op verdere bijzonderheden te wijzen, anders zouden wij gaarne een vergelijking hebben willen maken tussen de eerste uitgaaf van de Almanak (1850), die 41 bladzijden telde, en de laatste (1924), die 224 bladzijden telt, advertenties niet meegerekend. Het groot onderscheid tussen de grootte van de twee uitgaven wijst op de merkwaardige groei van de Kerk sedert 1850. Slechts vermelden wij nog, dat de eerste uitgaven van de Almanak verkrijgbaar gesteld werden bij de heer N. H. Marais, een boekhandelaar in de Langstraat, Kaapstad, die zeer veel heeft gedaan met het uitgeven van hollandsche boeken voor de verspreiding van christelijke lectuur onder de leden onzer Kerk in de eerste helft van de vorige eeuw.

HET KERKEKANTOOR.

Ds. J. H. DU PLESSIS.

Zaakgelastigde 1884—1887. Voorheen pred. te Cradock 1861—1883. Emeritus 1887. Overleden 29 Junie 1891 te Pietermaritzburg waar hij tijdelik werkzaam was. Vader van Prof. J. du Plessis.

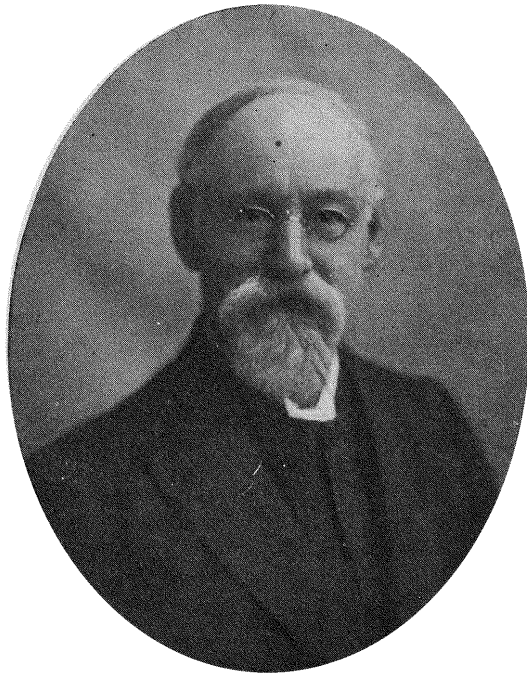
Ds. J. ROOS.

Zaakgelastigde 1892—1905. Voor die tijd predikant te Alexandria 1867—1892. Een man van zeer innemende, vriendelike aard, toegewijd aan het heil der Kerk, die hij innig lief had en aan welker belangen hij zijn biezondere gaven van administratie gaf. Overleden 13 Aug. 1909.

Ds. I. G. HORAK.

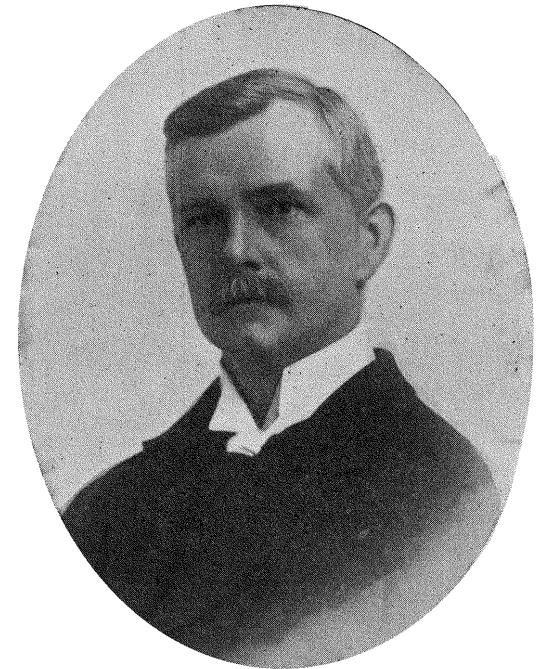
Zaakgelastigde 1887—1892. Voorheen pred. te Mosselbaai 1858—1887. Een ijveraar op opvoedkundig gebied. Hij bezat grote bezigheidsgave en deed alles op stelselmatige wijze en derhalve een zeer gewenst lid der kerkelike vergaderingen, wegens zijn helder verstand en veelzijdige en nauwkeurige kennis.

Ds. B. P. J. MARCHAND, B.A.

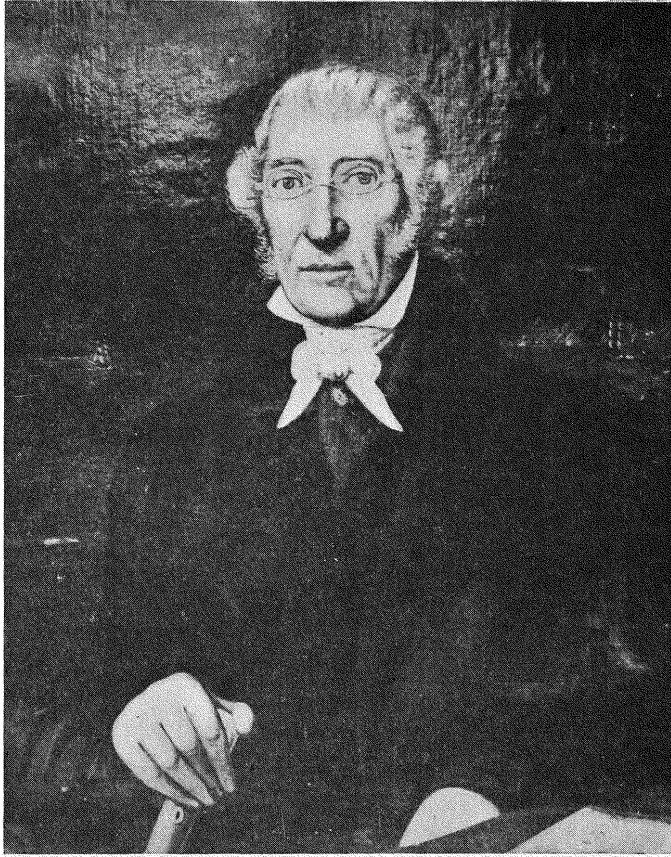
Geb. 22 Aug. 1858. Passeerde B.A.-eksamen met lof aan 't Z.A. Kollege, Kaapstad, 1874. Opgeleid aan 't Theologiese Kollege der Vrije Kerk te Edinburg. Pred. te Mosselbaai als hulpprediker, 1882—1884; Knysna 1884—1891; Rondebosch 1891—1906. Zaakgelastigde 1906—1917. Zijn belangrijkste en gezeigste arbeid voor de Kerk lag in de behartiging van de arme blanken kwestie. Een van de stichters van Kakamas. Overleden 5 Okt. 1917.

De werkzaamheden aan het Kerke-kantoor verbonden zijn: (1) Het beheer van de fondsen der Kerk. (2) De vervulling van de plichten van Archivaris Synodi. (3) De redaktie en verspreiding van de Kerklike Almanak. (4) De behartiging van alle kerkelike belangen bij de publieke en andere kantoren. Tussen 1 Julie 1919 en 30 Junie 1924 is op het Kerkekantoor ontvangen de som van £900,160 of gemiddeld £180,000 per jaar. Aan het hoofd van dit kantoor staat een ambtenaar met de titel van „Zaakgelastigde der Ned. Ger. Kerk.”

Ds. JOHAN G. C. DE BRUYN.

Geb. 20 Junie 1868 te Swellendam. Scriba O.V.S. Kerk. Pred. te Brandfort 1894; Wijnberg 1905. Emeritus om gezondheidsredenen 1911. Superintendent, Kakamas, 1911—1912. Sekretaris, Kerkekantoor, 1913. Zaakgelastigde sedert 25 April 1918. Een vakman met grote administratieve bekwaamheid en nauwgezette en akkurate plichtsbetrachting.

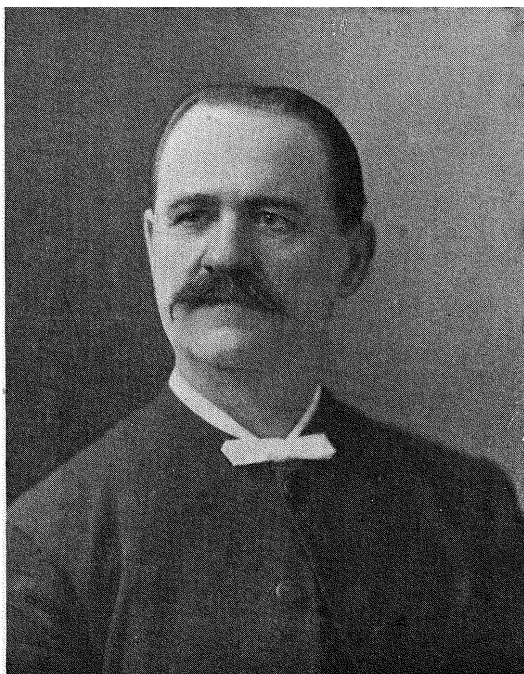
G. E. OVERBEEK.
Eerste Sekr. Z.A. Bijbelvereniging.

DE ZUIDAFRIKAANSE BIJBELVERENIGING.

Opgericht op Maandag, 16 Mei 1818 in Kaapstad, in de woning van Gerard E. Overbeek, die als sekretaris, en Ds. Chr. Fleck als voorzitter werd gekozen, „met het oogmerk van de Bijbel in deze volkplanting onder de minvermogende ingezetenen te verspreiden.” In 1819 kwamen de eerste Bijbels uit Holland aan. Bij de eerste Synode, 1824, kreeg de Vereniging de officiële erkenning van de Kerk. In dat jaar werd Lord Charles Somerset patroon van de Vereniging. Sedert 1821 werd een Traktaatgenootschap in verband ermee opgericht. In 1858 werden er reeds 2,236 Bijbels en 3,364 Gezangboeken verspreid. In 1868 vierde zij haar jubelfeest. De eerste kolporteur, Jan Balt, werd in 1865 aangesteld. Na Overbeek ageerden als sekretarissen Eerw. L. Marquard, Ds. G. W. Stegmann en, sedert 1888, J. M. de Kock, opgevolgd door Eerw. B. Pienaar in 1897. In 1903 werd zij overgemaakt aan de Synode. In 1918 trad Eerw. Pienaar af, en werd opgevolgd door Ds. A. G. du Toit als bestuurder en sekretaris; de heer J. J. Grobelaar is sedert 1904 een knappe en degelijke assistent.

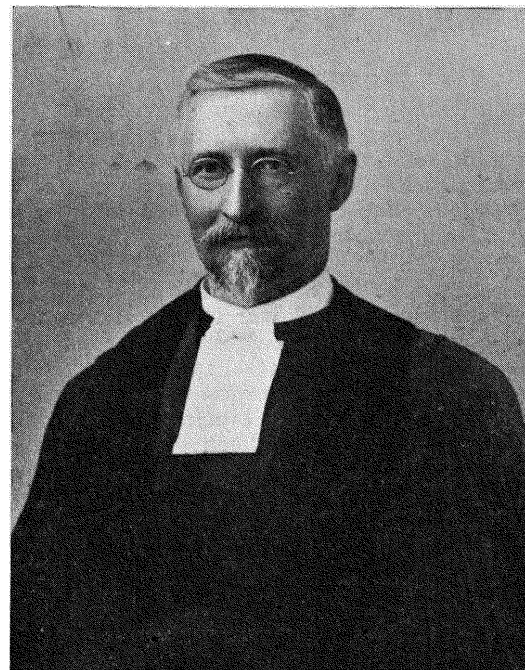
Behalve Ds. Fleck hebben o.a. als voorzitters van het bestuur gediend: Simon Stronck, Dr. Heyns, Dr. Robertson, Dr. Faure, Ds. G. W. Stegmann, jnr., Ds. A. D. Lückhoff, Ds. G. van de Wall, Dr. Kotzé, Ds. J. H. du Plessis, J. A. Smuts en Ds. J. P. van Heerden.

De Publikatie Kommissie rapporteert over het werk van de laatste vijf jaren: 39,200 eksemplaren van 21 boeken en 328,000 eksemplaren van traktaten uitgegeven. Verkocht: 8,871 Bijbels, 16,142 Psalm- en Gezangboeken, 154,574 andere boeken. Er zijn drie kolporteurs in het veld.

EERW. B. PIENAAR.

Zend. te Murraysburg 1880 en Wijnberg 1889.
Sokr. Z.A. Bijbelvereniging 1897. Emeritus
1918.

Ds. A. G. DU TOIT.

Geb. 8 Mei 1866 in het distrikt Fraserburg.
Opgeleid te Stellenbosch. Pred. te Prins Albert
1896; Swellendam 1906. Sokr. der Z.A. Bijbel-
vereniging sedert 1919. Red. van *Ziet Hij
Komt*. Een man met een groot talent om te
organiseren.

**HET BRITS EN
BUITENLANDS
BIJBELGENOOTSCHAP.**

In 't begin van de 19e eeuw, na 1800 jaren van christelike prediking, was er een grote behoefte aan de Bijbel. Hij was 'n boek schaars, duur en in slechts weinige talen verkrijgbaar. Om in deze behoefte te voorzien, de kopieën van Gods Woord te vermenigvuldigen, hem in de hand der armsten zelfs te plaatsen en in al de talen der mensheid over te zetten, heeft de Heer dit Genootschap in 1804 in 't leven geroepen. Sedert die tijd is het bezig de zegen des Woords onder alle natieën en geslachten der wereld uit te delen.

In deze zegen heeft ook ons land en onze Kerk rijkelijk gedeeld. Reeds in 1806—2 jaar na z'n ontstaan—heeft dit Genootschap Bijbels naar Zuid-Afrika gezonden. In 1820 is hier te lande 'n Hulpgenootschap gesticht, dat mettertijd ontwikkeld en de bron is geworden van 't Woord Gods voor 't zuidelijk deel van Afrika en bijnaam voor onze Kerk in al zijn werkzaamheden. Niet alleen geeft hij ons de Bijbel voor de moederkerk in Hollands en Afrikaans (in vertaling), maar ook voor onze ganse zending in de volgende talen: Nsenga, Nyanja, Karanga, Venda, Pedi, Zulu, Suto, Xosa, Hausa, Munhi of Tivi. Ook voor het zendingwerk onder de Joden verschaft 't Genootschap de Bijbel in Yiddish. Dit alles wordt tegen 'n geweldig verlies gedaan. Voorts worden onze Zondagscholen, Strevers, C.J.V. en andere kerkelijke verenigingen, van de Shriften, die ze nodig hebben, tegen speciale termen voorzien. Aan onze armen, zieken, gevangenen, blinden, enz., worden jaarliks honderden eksemplaren gratis gegeven. Zelfs onze kerkelijke boekhandel, de Zuid-Afrikaanse Bijbelvereniging, is voor z'n Bijbels, Testamenten en Schriftgedeelten van dit Genootschap afhankelijk. Dit alles waardeert onze Kerk, en geeft z'n ondersteuning getrouw aan dit Genootschap. In de Kaapse Kerk heeft de Synode van 1919

dit Genootschap officieel erkend als het beste middel tot de vertaling en verspreiding van de Bijbel, heeft geregelde kollekten bij de gemeenten aanbevolen en besloten dat al zodanige gelden direkt opgezonden zullen worden. In de Transvaal, Vrijstaat en Natal heeft onze Kerk 'n jaarlijkse synodale kollekte voor de instandhouding en bevordering van dit werk vastgesteld.

De nauwe band tussen onze Kerk en 't B. en B. Bijbelgenootschap blijkt verder uit 't feit dat reeds in de eerste helft van de 19e eeuw een van onze predikanten—Dr. A. Faure—als president van de kaapse tak gediend heeft. Sedert 1896 is dit onafgebroken geschied en van af 1904 zijn al de sekretarissen onze predikanten geweest.

Ds. H. P. M. STEYN.
Skr. B. en B. B. Gen. sedert 1922.

**DE NORMAAL-
SCHOOL TE
KAAPSTAD.**

De Synode van 1876 besloot tot de oprichting van een Normaalschool ter opleiding van onderwijzers. Er hadden lange diskussies plaats over de plaats, waar de school gevestigd zou worden. Eindelijk werd het volgend besluit genomen: „De Synode drage het aan een Kommissie op om te zien waar zij de Normaalschool stichten kan.” Deze Kommissie koos de Kaapstad voor dat doel. Verder werd nog besloten, dat de Normaalschool-Kommissie uit zeven leden zou bestaan, die genoemd zouden worden: „Kuratoren van de Normaalschool.” De eerste kuratoren waren: Di. G. W. Stegmann, jr., W. Robertson, sr., A. D. Lückhoff, P. E. Faure, A. Murray, A. McGregor en P. J. G. de Vos. Niettegenstaande vele grote en edelmoe-dige giften van het publiek en de Kerk in het algemeen, werden aanmerkelijke schulden gemaakt door de aankoop

DR. J. R. WHITTON.

van gebouwen en meubelen, die voor het school- en kollegewerk dienen moesten. Het gebouw zelf kostte £5,000. De keuze van 't terrein in de Roelandstraat was verstandig, zijnde de ligging centraal. In vroegere dagen droeg het eigendom de naam van *Rust en Vreugd*.

Op de 23ste Januarie 1878 werd de Inrichting geopend met 12 studenten.

In het begin werden studenten toegelaten na aflegging van een admissie-eksamen gelijkstaande met het oude School Hoger Eksamen. De kursus duurde twee jaren, aan 't einde waarvan de studenten ingeschreven werden voor het Matrikulatie- en het Onderwijzerseksamen. Later zijn de toelatingsbepalingen veranderd, vooral wegens de afscheiding van de Modelschool van het Kollege, dat in 1906 herschapen werd in een *bona-fide* instituut voor de opleiding van onderwijzers alleen. De Rektor bleef aan het hoofd, terwijl onderscheidelijk de Heer J. Smith, M.A., en Mej. Calderwood de prinsipalen werden van de afzonderlike Jongens- en Meisjescholen. Nog later in 1918 is het Kollege ingelijfd bij de Fakulteit van Opvoeding van de Universiteit van Kaapstad, helemaal afgescheiden van de Kerk, hoewel de twee scholen nog bleven staan onder het toezicht van het Kuratorium, dat van tijd tot tijd door de Synode benoemd werd. De Heer Whitton was toen reeds op pensioen afgetreden, nadat hem door de Universiteit van Zuid-Afrika de eregraad van Litt.Dr. toegekend was. Hij is in Desember 1919 gestorven kort na die zitting van de Synode, waarin besloten werd om 't Normaal-Kollege en de schoolgebouwen wegens veranderde omstandigheden op te heffen en aan de Schoolraad van Kaapstad te verkopen.

Gedurende het 40-jarig bestaan van de Normaalschool zijn daar niet minder dan 900 kwekelingen uit voortgekomen, van wie de meeste vandaag nog als knappe en suksesvolle onderwijzers werkzaam zijn.

**HET DOOFSTOMMEN-
EN BLINDEN-
INSTITUUT TE
WORCESTER.**

Onder de inrichtingen van onderwijs in ons land, is er geen die meer algemene belangstelling wekt, dan deze school te Worcester. De ondersteuning, welke zij van verschillende zijden geniet, is daarvan een sprekend bewijs, en ook zij kan van bloei getuigen. Klein was het begin ruim 43 jaren geleden. Ds. C. Rabie, vroeger van Malmesbury, is de persoon, die de gedachte aangaande de behoefte aan en noodzakelijkheid van zodanige Inrichting het eerst heeft uitgesproken. Ds. William Murray, die de stichter en vader van de Inrichting kan genoemd worden, bepleitte haar voor de Ring van Tulbagh, waar de broeders de zaak hartelijk opnamen. Staande de vergadering werd voor het benodigde geld ingestaan, om een geschikte persoon naar Europa te zenden, ten einde daar een studie te maken van het onderwijsgeven aan doofstommen.

Di. W. Murray, A. D. Lückhoff en C. Rabie met anderen verenigden zich tot een commissie tot het inzamelen van gelden, met het oog op het optrekken van een gebouw, waarin de doofstommen ontvangen, gehuisvest en onderwezen konden worden. Deze leraren met de heer Frans Conradie waren de eerste bestuursleden van de Inrichting.

De heer B. J. G. de la Bat, de tegenwoordige hoofdonderwijzer, die aan de Normalschool zijn opleiding genoten had, was de aangewezen man om aan 't hoofd van de Inrichting te staan. De school werd geopend in Junie 1881 met één leerlinge in een daartoe gehuurd lokaal. Het getal leerlingen nam spoedig toe, en het werd wenslik de dagschool tot kostschool te maken. Een gebouw werd aangekocht in April 1882, en de ouders van de hoofdonder-

DE HEER B. J. G. DE LA BAT.

wijzer namen de zorg van het kleine kosthuis op zich. Verdere uitbreiding van het werk maakte in latere jaren de aanbouw of aankoop van meer gebouwen noodzakelik. De school is in twee departementen verdeeld, voor de doofstommen en voor de blinden. Aan het hoofd van de doofstommen staat de prinsipaal, en aan dat van de blinden he heer M. J. Besselaar. In beide departementen worden zoveel mogelijk de vereisten gevolgd als neergelegd in de standaards van het Opvoedingsdepartement en jaarlikse inspektie door de Inspekteur van Onderwijs vindt geregeld plaats.

Ds. WILLIAM MURRAY.

Behalve in de gewone schoolvakken zijn er voor de dove jongens ook houtwerkklassen en worden zij ook onderwezen in het schoen- en tuigemaken. In het blindendepartement krijgen de leerlingen gelegenheid muziek te leren, en ontvangen ook onderricht in het mandemaken. Enigen van hen zijn reeds tot orgelisten en muziekonderwijzers opgeleid, terwijl enige andere blinde oud-leerlingen door het mandemaken in hun onderhoud voorzien. Van de doven zijn er velen, die als ambachtsman of boer hun bestaan hebben. De meisjes worden allen onderwezen in het naaien, het maken en herstellen van kleren en huishoudelijke werkzaamheden.

Ds. WILLIAM MURRAY was de derde zoon van Ds. Andrew Murray, Sr., en werd 29 Oktober 1829 te Graaff-Reinet geboren. Als jongeling ging hij naar Holland om in de Theologie te studeren en kwam saam met Ds. A. A. Louw in 1852 naar Zuid-Afrika terug. Zijn eerste gemeente was Middelburg (K.P.), waar hij van 1854 tot 1865 arbeide. Gedurende zijn bediening aldaar werd een nieuw kerkgebouw opgetrokken. Op de 18de Junie 1865 vond zijn bevestiging te Worcester plaats, en daar bleef hij arbeiden tot aan zijn dood op 16 Junie 1899.

Ds. Murray was gekenmerkt door buitengewone nederigheid, buitengewone liefde, buitengewone ijver en buitengewone toegewijheid aan de Heer en des Heren dienst. Hij was met ontferming over de ellendigen bewogen; hij trok zich het lot der lijdenden, der gezonkenen en der armen aan; hij arbeide met zelfverlochenende liefde aan hulpbehoevende medemensen. Daarvan getuigen zijn onwaarderbare diensten aan de Zending, aan de opvoeding van doofstommen en blinden, aan de ondersteuning van armen en aan de opvoeding der jeugd bewezen. Hij was gedurende een lang tijdperk lid en voorzitter der Binnenlandse Zending Kommissie. Hij was de stichter der Inrichting voor Doofstommen en Blinden te Worcester. Aan hem is grotendeels te danken de stichting en bloei der Arbeidskolonie te Kakamas. Hij heeft in zijn gemeente degelijke opvoedingsinrichtingen tot stand gebracht, en daaronder een waarin arme jongens gratis werden gevoed, gekleed en opgevoed en een of ander ambacht leerden.

Bovendien werd hij zeer dikwels door God gebruikt niet alleen in zijn eigene gemeente, maar ook elders om door zijne duidelijke en ernstige prediking zondaars tot bekering te bewegen.

DE DORKAS- EN DIAKONESSE-STICHTING IN DE KAAPSTAD. In het jaar 1881 gaf de Here het in het hart van wijlen Ds. A. D. Lückhoff om, geholpen door het christelik publiek, een „Huis” te stichten, waarin arme, ziekelijke mensen zouden kunnen opgenomen worden. Ten huize van Mevr. Atkinson werd een vergadering belegd, waarbij ouderling P. Marais en enige dames tegenwoordig waren. Na het gebed en de bespreking der zaak, werd besloten een komitee of bestuur aan te stellen, en met het werk te beginnen. Inmiddels was door Ds. Lückhoff in enkele bladen een opwekking in 't Hollands en 't Engels geplaatst, vragende om steun en medewerking. Het bestuur besloot toen een stuk gronds voor £50 te kopen, en dit op naam van Ds. Lückhoff en de heer Marais als trustees te laten transporteren. In 1883 werd het Dorkashuis ingewijd, en besloten daar voorlopig alleen arme vrouwen op te nemen. Het bestuur sprak het o.a. als zijn doel uit „vooreerst te zorgen voor gezonde en gerieflike woonvertrekken ten behoeve van oude, zwakke en kranke armen van goede getuigenis, tegen een billike huurprijs, of, waar zulks nodig mocht zijn, gratis; . . . en tévens het Armehuis te maken tot een uitgangspunt van verdere werken van christelike liefde en barmhartigheid. Zij wensden Gods heilig Woord te stellen tot regel en richtsnoer van hun werkzaamheid, en wel te doen aan alle armen zonder onderscheid. . . . Zij menen echter wijselik te handelen door de opname in het Huis te beperken tot armen, behorende tot christelike Protestantse Kerkgenootschappen.”

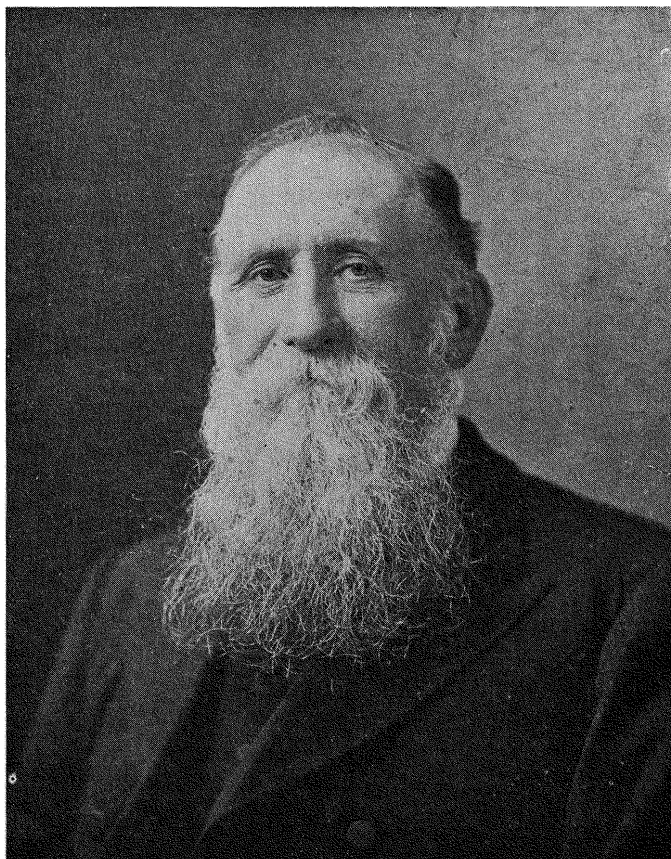
In Februarie 1901 werd een tweede gebouw met ditzelfde doel ingewijd, zodat in de beide huizen tezamen tussen

70 en 80 dames kunnen worden opgenomen. In deze ondernemingen werd het bestuur op bemoedigende wijze gesteund door giften en donaties van het christelik publiek. Intussen vond het bestuur het in 1888 wenselik voorziening te maken in de behoefte aan een „Diakonessehuis” in verband met het Armehuis. Men opende toen korrespondentie met Dr. Bronsveld, in Utrecht, Holland, om te vernemen of een dame van hier, Mej. Stegmann, in het Diakonessehuis aldaar zou kunnen worden opgeleid. Het antwoord kwam, dat zij daartoe met liefde zou worden ontvangen. Na ook andere inrichtingen van die aard bezocht te hebben, keerde zij in 1890 terug. Zij kreeg haar inwoning voorlopig in het Dorkashuis, en haar opdracht was o.m. „om ook in de stad arme kranken te bezoeken en te verplegen, en jonge zusters, die voor de Here wensden te werken, onder haar leiding te nemen om in het werk van ziekeverpleging geoefend te worden.”

Men besloot toen, ten behoeve van dit diakonessewerk, een vleugel aan het Dorkasgebouw te laten optrekken. Dit gebouw werd op 17 Augustus 1892 ingewijd. In deze inrichting zijn achttien bedden; aan het hoofd van de verpleegsters staat tans Mevr. Beecroft; het getal verpleegsters is negen, zijnde zeven ervan „leerlingen,” en twee „stafverpleegsters” (gecertificeerd). Dezen behoren allen tot onze Kerk, en van haar werk wordt door geneesheren en patiënten met lof gesproken. Behalve het onderricht, dat Mevr. Beecroft zelf geeft, stelt het Dorkasbestuur ook soms een geneesheer aan om voorlezingen voor de leerling-verpleegsters te houden. Na vierjarige opleiding en een afgelegd eksamen, verkrijgen de verpleegsters het certificaat van de Koloniale Mediese Raad.

De Synode heeft in 1903 op een aanbod van het bestuur de gehele stichting overgenomen, en de trustees aangesteld. Zij benoemt ook het bestuur, terwijl de fondsen geadministreerd worden door de Zaakgelastigde.

Ds. W. A. JOUBERT.

Ds. WILLEM ADOLPH JOUBERT. Geboren 30 December 1847, op de plaats „Bij de Weg,” Stellenbosch Kloof, aangelegd door een kleinzoon van de Hugenoot Pierre Joubert. Vader, Willem Adolph Joubert; moeder, Gertruida Neethling, zuster van wijlen Ds. Neethling, Stellenbosch. Op school te Stellenbosch en daarna student aan 't Z.A. Kollege en 't Theol. Seminarie, Stellenbosch. Gelegitimeerd 9 November 1871. Bediende Victoria en Peddie (1872), Uniondale (1878), Riversdal (1892) en Noorder-Paarl (1897). Emeritus 1917. Onder zijn leiding werden gebouwd Kerkgebouwen te Fort Peddie, Alice, Uniondale en Noorder-Paarl. Deed in 1885 een reis in Europa op verzoek en in gezelschap van „Onze Jan,” met wiens zuster hij gehuwd was. Was kollektant voor de Normaal School en 't Hug. Gedenteke Fonds. Heeft steeds veel voor de opvoeding geijverd en door zijn toedoen is o.a. het fraaie Hugenoten-Seminarie aan de Paarl gebouwd. Heeft de Kerk op vele Kommissies gediend, b.v. die voor Opvoeding, 't Kerkekaptoor, de Admissie- en Proponents-Eksamens, 't Opleidings-Instituut, de Normaal-School en 't Theol. Seminarium. Zijn prediking kenmerkt zich door degelijke, dogmatiese en exegetiese voorbereiding. Hij is sedert hij emeritus geworden is, verantwoordelijk voor de geestelike verzorging van de bewoners van 't Dorkashuis en van de patiënten, die in het Diakones-hospitaal opgenomen worden.

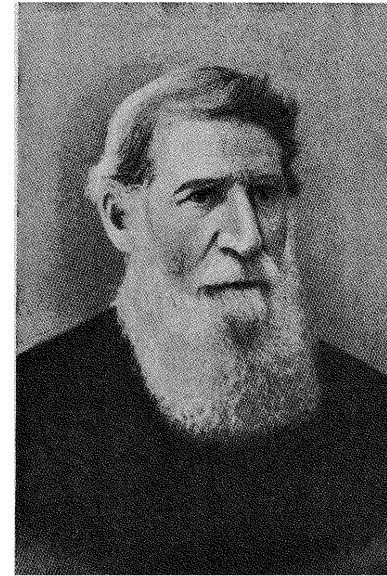
**HET OPLEIDINGS-
INSTITUUT TE
WELLINGTON.**

De behoefte aan zendingen en godsdienstonderwijzers om onder de gekleurden in ons land te arbeiden werd van de vroegste dagen af gevoeld, doch eerst in 1877 werd te Wellington door Ds. A. Murray, ondersteund door zijn gemeente, met een opleidingsinrichting begonnen onder leiding van de heer (nu Eerw.) S. B. Weich. Het oorspronkelijke doel was om onderwijzers op te kweken, die een degelijker bijbelse opleiding zouden hebben dan door de publieke scholen kon verkregen worden, alsmede om diegenen, die daarvoor bleken geschikt te zijn, te bekwamen voor de bearbeiding van de zendinggemeenten. In 1877 werd de WelEerw. George Ferguson uit Amerika ontboden om aan het hoofd van de inrichting te staan. Hij gaf vooreerst onderwijs in de onderwerpen, die geëist werden voor het godsdienstwijzerseksamen, terwijl de Eerw. J. C. Pauw, de plaatselijke zending, als hollandsche docent aangesteld werd voor sommige theologiese vakken. In deze vorm arbeidde men vele jaren met zegen voort zonder dat de inrichting in officieel verband met de Kerk stond. Naar aanleiding van een verslag van de Kommissie „voor de oprichting van een instituut tot opleiding van zendingen en godsdienstonderwijzers,” werd door de Synode van 1880 besloten: „Dat de Kerk gebruik zal maken van de inrichting te Wellington, voor het tegenwoordige althans, en dat de Synode een Kommissie benoeme om onderzoek te doen naar de wijze, waarop het werk aldaar wordt verricht en aan de bestuurders hare wenschen te kennen te geven omtrent wat aan de eischen en behoeften der Kerk zou beantwoorden; welke Kommissie van tijd tot tijd verslag zal doen en bekend maken of zij meent, dat dit werk behoort ondersteund te worden. Deze Kommissie zal hare aandacht aan de geheele zaak wijden en aan de aanstaande vergadering een beredeneerd rapport uitbrengen omtrent de wijze

waarop, en de plaats waar, in de toekomst het werk behoort gedaan te worden.”

In de Synode van 1883 heeft deze Kommissie een volledig beredeneerd verslag ingediend, en naar aanleiding daarvan „drukte de vergadering haar dankbaarheid uit jegens de broeders, die het werk gedaan hadden, en jegens Hem, die het gezegend heeft.” De Kerk zou van toen af officieel gebruik maken van de inrichting te Wellington.

Van de aanvang af werd de behoefte aan een geschikt gebouw voor dit werk zeer gevoeld. Door de milddadigheid

Ds. G. FERGUSON.

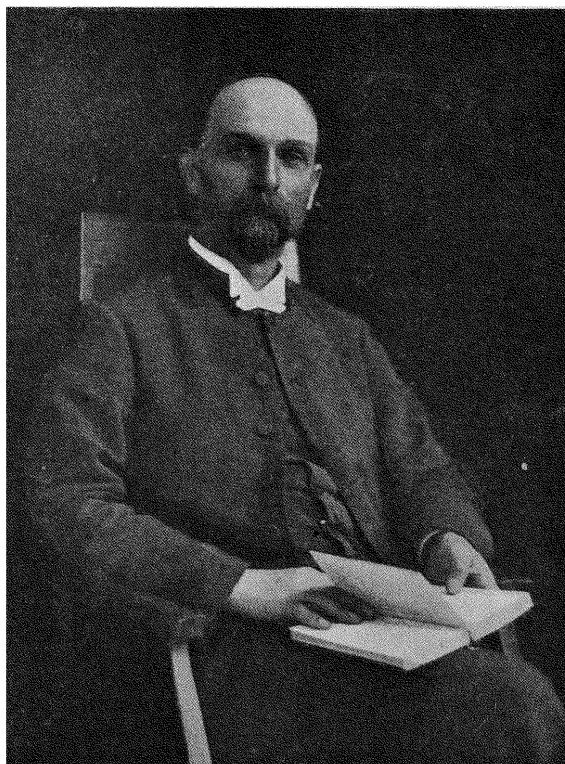

DOCENTEN.

Ds. C. T. WOOD, M.A.

Ds. G. F. MARAIS, B.A.

Ds. J. RABIE, B.A.

Ds. H. T. GONEN, B.A.

Ds. D. LATEGAN, M.A.

van de plaatselijke gemeente en de grote opoffering van haar leraar werd het tegenwoordig gebouw gesticht en in Mei 1883 voltooid en betrokken. In het begin werden de kwekelingen ook voorbereid om het Onderwijzersexamen af te leggen, doch in latere tijd bepaalde men zich uitsluitend tot de opleiding van zendelingen.

Ds. Ferguson overleed in 1896. Tot zijn opvolger werd benoemd Ds. C. T. Wood, M.A., uit Amerika, die in 1898 met zijn werkzaamheden een aanvang maakte en die in 1904 na afgelegd colloquium doctum een vol leraar van onze Kerk werd.

Het jaar 1903 was belangrijk in de geschiedenis van het Instituut. Tot toen had de Synode wel de Inrichting erkend en over haar opzicht gehouden, maar zij stond nog feitelijk onder Ds. Murray, die om haar in stand te houden zich grote opofferingen getroostte. Het werd echter al meer en meer gevoeld, dat de Kerk haar voor hare rekening moest overnemen. Het enige bezwaar in die richting was de geldelijke verantwoordelijkheid. Toen, echter, in gemeld jaar by het overlijden van de heer J. A. Bam een aanzienlijk legaat der Kerke ter opleiding van zendelingen beschikbaar werd gesteld, bood het Bestuur namens de gemeente Wellington de ganse Inrichting de Synode ter overname en ten geschenke aan. De Synode, die juist dat jaar vergaderde, nam het aanbod met dank aan, en drukte haar gevoel van erkentelijkheid en blijdschap uit in het volgend voorstel dat eenparig werd aangenomen:—„De Synode spreke hare hooge waardeering uit van het werk, dat voor meer dan een kwart eeuw door den hooggeachten eersten predikant van Wellington en zijne medehelpers voor de Kerk werd gedaan in de opleiding van zendelingen. Zij ontvangte het geschenk, dat meer dan £5,000 gekost heeft en haar door de Curatoren onbelast wordt aangeboden, met hartelijken dank jegens den Heer en de donateurs en

zij blijve de gemelde Inrichting behouden als kweekplaats voor de toekomstige Zendelingen onzer Kerk.”

De kuratoren, die toen van wege de Synode aangesteld werden, gevoelden spoedig de noodzakelijkheid om een additionele docent te hebben, en het gelukte hun in 1905 Ds. G. F. Marais, B.A., te krijgen. In 1913 ging Ds. Wood om gezondheidsredenen terug naar Amerika, en legde Eerw. Pauw wegens toenemende zwakheid zijn betrekking als assistent-docent neer. Intussen was Ds. Marais overleden. In de loop van 1913 werden Ds. J. Rabie, B.A., en Ds. H. Gonin, B.A., als docenten bevestigd. Eerstgenoemde werd in 1921 opgevolgd door Ds. D. Lategan, M.A. Eerw. R. Blake stond enige jaren aan 't hoofd van de kostinrichting, en de tegenwoordige huisvader is Eerw. J. S. Louw.

Sedert de oprichting van het Instituut zijn er ruim 200 zendelingen van uitgegaan.

Ds. GUILLAUME FREDERIK MARAIS, B.A. werd 22 Junie 1856 te Wellington geboren en ontving zijn theologiese opleiding te Stellenbosch. Als leraar van Goudini begon hij zijn evangeliebediening in 1881. Hij stond vervolgens te Riversdal, te Vrijheid en te Riversdal. Van deze laatste plaats ging hij als docent naar het Opleidings-Instituut te Wellington. Hij was een van de meest begaafde predikers der Kerk, een van haar kundigste leraars, een van haar ernstigste, bekwaamste en nuttigste arbeiders. Als lid van vele Rings en Synodale Vergaderingen en van vele Synodale Kommissiën, heeft hij de Kerk onwaardeerbare diensten bewezen. De gewichtige betrekking van docent aan 't Instituut bekleedde hij met waardigheid en sukses. Wat hem vooral kenmerkte was zijne degelijkheid, zo op de kansel als in de studeerkamer, gepaard met een biezondere gave des gebeds. Hij overleed te Londen waar hij zich, ter wille van zijn gezondheid bevond, 26 April 1911. De Synode heeft een gedenksteen op zijn graf opgericht.

Ds. P. B. STOFBERG, B.A., B.D.

Deze school gelegen aan de Vaalrivier in 't distrikt Heilbron, O.V.S., werd in 1908 opgericht met 't doel om inboorling onderwijzers, evangelisten en zendingen op te leiden. Zij heet zo naar wijlen Ds. Pieter Stofberg, een der

De Stofberg-Gedenkschool.

Ds. A. M. HOFMEYR, B.A.

Hoofd-docent van de Stofberg School.
Voorheen werkzaam in verband met de
Zending in Natal 1894—1908.

bekwaamste en ernstige zendingen die onze Kerk heeft gehad, en aan wiens ijverige bepleiting van de zaak het grotendeels te danken is dat de Kerk ontwaakt is tot het besef van de dringende noodzakelijkheid van zodanige Naturelleopleidingschool.

Onze Zendingsekretarissen.

Dr. A. C. MURRAY, B.A.
Kaapse Kerk.

Dr. P. VAN DER MEER.
Vrijstaatse Kerk.

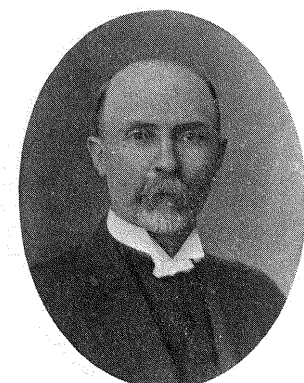
Het Zendingwerk der Kaapse Kerk wordt namens de Synode bestierd door een Algemene Zendingkommissie van 15 leden waarvan twee leken zijn. De verschillende werkzaamheden worden als volgt verdeeld: I. De Binnenlandse Zending en II. De Buitenlandse Zending (1) bezuiden de Zambesie, (2) benoorden de Zambesie en (3) in de Soedan. De administratie van de zendingwerkzaamheden berust bij het Kantoor van de Algemene Zendingsekretaris (Ds. Murray), terwijl de Organiserende Zendingsekretaris (Ds. Hofmeyr) de belangen van de zaak in de moedergemeenten behartigt, ook met het oog op de bijdragen.

Gedurende 't Kerkjaar 1923-1924 heeft de Kaapse Kerk bijgedragen—voor de Binnenl. Zending £3,967, voor de Buitenlandse Zending £36,174, voor de Soedan Zending £4,914. Totaal £45,055.

Ook in de Oranje Vrijstaat is er een Algemene Zendingkommissie die van wege de Synode benoemd wordt en het zendingwerk onzer Kerk in die Provincie behartigt. In de Transvaal en in Natal bestaan daar eveneens Zendingkommissies.

Dr. J. W. L. HOFMEYR, B.A.
Kaapse Kerk.

Dr. D. THEBON.
Transvaalse Kerk.

DE BINNELANDSE ZENDING.

De Synode van 1873 besloot een afzonderlike kommissie te benoemen voor de Binnenlandse Zending ter behartiging van het zendingwerk binnen de grenzen van de Kaapkolonie. Die Kommissie bestond uit: Ds. W. Murray van Worcester, Voorzitter; Ds. P. J. G. de Vos van Caledon, Ds. C. F. J. Muller van Swellendam, met Ds. J. H. Neethling van Stellenbosch als sekretaris. Zij heeft een begin gemaakt met de organisatie der zendingwerkzaamheden in werkkringen en gemeenten. Dit werd soms ook gedaan door plaatselike moedergemeenten, die een hart hadden voor de goede zaak. En daartoe werden verschillende methoden gevolgd. Eén die algemene bijval scheen gevonden te hebben, vooral in het onderveld bij kleinere werkkringen, was het daarstellen van een Zendingdirektie uit leden van de moedergemeente. Die Direktie trad dan namens de moederkerkeraad als bestierend lichaam op, en was aan die kerkeraad voor haar handelingen verantwoordelik. Een andere methode was dat de Binnenl. Zend. Kom. zendingkerkeraden aanstelde, waar de gemeenten een genoegzaam aantal lidmaten telden en financieel sterker waren. Aan de gemelde Kommissie moest dan jaarliks een verslag worden overgelegd, zowel van de staat van de godsdienst, het schoolwezen als de financieën.

De Binnenlandse Zend. Kom. gaf haar biezondere aandacht ten gunste van het langzamerhand organiseren van de Zendingkerk tot een zelfstandig lichaam, en beval daartoe

aan bij de Synode der moederkerk, in 1880 gehouden, een schema dat met wijzigingen aangenomen werd. Dit was een grote stap vooruit. Het volgend jaar (5 Okt. 1881) werd de eerste Synode van de Zendingkerk dan ook gehouden, en wel te Wellington. Tot Moderator werd gekozen Eerw. D. J. H. Ruytenbeek van Wynberg, tot Assessor Eerw. J. Kretzen van George, terwijl Eerw. J. C. Pauw de ambten van Scriba, Aktuarius en Quaestor in zich verenigde. De vergadering nam belangrijke besluiten in belang van het werk.

De Zendingkerk telt tans 68 gemeenten (verdeeld in acht Ringen), die afgevaardigden zenden naar de kerkelike vergaderingen. De Synode van de moederkerk besloot in 1915 een Grondwet aan de Zendingkerk te geven. Ten gevolge van dit besluit heeft de Synode van de Zendingkerk in 1916 haar eerste en eigene „Wetten en Bepalingen” ontworpen. In hetzelfde jaar werd ook besloten een begin te maken met de opleiding van kleurling-evangelisten voor de Zendingkerk. In de Binnenlandse Zending arbeiden er tans 70 leraren. Het ledental is 22,000, en het zielental 70,000. Door kollekten en bijdragen wordt door de moederkerk een som van omtrent £2,000 bijeengebracht, die in de vorm van toelagen aan de behoeftige gemeenten wordt uitbetaald in toelagen variërende van £15 tot £150 p.a. De verschillende moedergemeenten dragen een verdere som van omtrent £6,000 bij tot de ondersteuning van plaatselik zendingwerk, terwijl de zendinggemeenten zelve de som van £6,000 opbrengen ter instandhouding van het werk. De Zendingkerk heeft sedert 1905 een eigen maandblad, *De Zendingbode*, onder redaktie van Eerw. A. Dreyer.

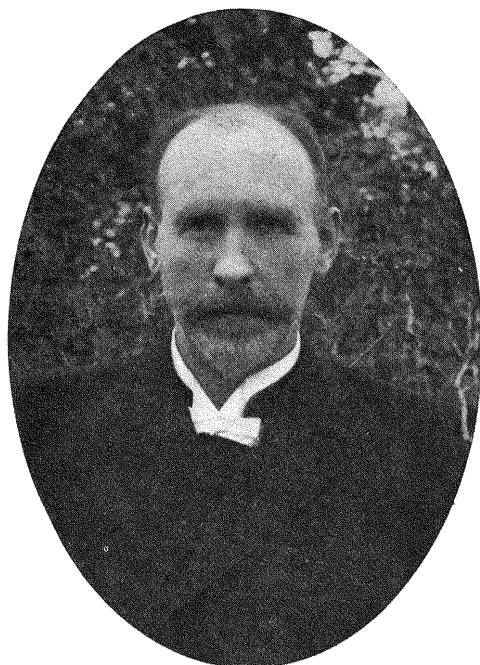
EERW. J. C. PAUW.

Leraar te Zoar, Zuurbraak, Wellington.
Docent aan de Oplendingschool. De vader
van de Zendingkerk. Jaren lang Moderator
Synodi. In dienst getreden 1861. Emeritus
1910. Overl. 1918.

EERW. J. P. DE VILLIERS.

Leraar te Richmond, Malmesbury, Woodstock
en Wellington. Docent Evangelistenschool.
Jaren lang Assessor Synodi. In dienst getre-
den 1891. Overl. 5 Feb. 1922.

EERW. H. DEKKER.

Leraar te Swellendam en Middelburg, K.P.
Jaren lang Moderator Synodi. Om gezond-
heidsredenen emeritus 1923.

EERW. LOUIS PIENAAR.

Leraar te Richmond (1893—1910), Zions Lerk,
Paarl (sedert 1910). Scriba Synodi (1908—
1923). Assessor 1924.

ONZE BUITENLANDSE ZENDINGVELDEN.

BECHUANALAND.—In 1869 werd de Bakhatla Zending gesticht te Mochudi, het toevluchtsoord van Opperhoofd Linchwe, in Bechuanaland, alwaar zendelingen Brink, Neethling, Stofberg, e.a. hun leven voor de grote zaak hebben afgelegd. Vandaag zijn er twee staties, die tezamen 1,600 lidmaten tellen, onder wie gearbeid wordt door zowat 15 personen, mannen zowel als vrouwen, blanken zowel als naturellen. In het zes-tal scholen zijn er tezamen zowat 800 leerlingen.

MASHONALAND.—In 1889 begonnen Dr. J. Helm en Eerw. A. A. Louw de Mashonaland Zending onder de Banjai of Vakaranga, in de nabijheid van de Zimbabwe ruïnen, en het resultaat van hun werk is, dat er vandaag negen staties zijn, die door over de 500 personen bearbeid worden, en 287 scholen en buitenstaties, alwaar 20,482 leerlingen onderricht ontvangen.

NYASALAND.—Het grootste en meest succesvolle werk van de Ned. Geref. Kerk is dat in het Nyasaland Protektoraat, dat in 1889 begonnen is door Eerww. A. C. Murray en T. C. Vlok. Enige jaren later sloten de kerken van de Oranje Vrijstaat en van de Transvaal zich aan bij deze grote en vruchtbare onderneming. Daar zijn 21 staties, 125 werkers(sters), 1,454 evangelisten en onderwijzers, en in de 713 scholen 38,384 leerlingen.

RHODESIË.—De goudvelden van Rhodesië hebben grote getallen „Nyasa Jongens” aangetrokken, en het Algemene Zendingkomitee van de Ned. Geref. Kerk heeft gevoeld, dat het tijd was met het werk onder deze mannen te beginnen, en vandaag doet Eerw. T. C. Vlok met zijn leger van evangelisten een uiterst succesvol werk te Salisbury en op verscheidene ander centra in Rhodesië, waar 80,000 „Nyasa Jongens” hun tijdelijk verblijf hebben. Velen van hen zijn Christenen, en nog meer zijn in de katechisatieklassen. Aldaar zijn 15 personen werkzaam.

SOEDAN.—Ongeveer vijftien jaar geleden werd grote belangstelling gewekt door een bezoek van Dr. Kumm in de behoeften van de heidenen in de Soedan aan het Evangelie, bedreigd als zij zijn door mohammedaanse invloeden. Een vereniging werd gesticht, bestaande uit leden van verschillende kerkgenootschappen, die zendingwerk begonnen in de tropiese streken van de Soedan in Noord-Nigerië. Dit werk werd door vele leden van onze Kerk ondersteund, en jonge broeders en zusters boden zich aan als boodschappers des Evangelies in die streken. De eerste Afrikaners, die er gingen arbeiden, waren de heer Hosking, die daar overleden is, en Eerw. J. G. Botha, die daar nog arbeidt. Op de Synode van 1915 werd besloten dat onze Kerk dat deel van die zending, waar onze eigene zendelingen arbeiden, voor hare rekening zal overnemen, en wel onder het Tivi-volk. Hier heeft het werk weinig sukses gehad, omdat de naturellen heel zelfstandig zijn en grotelijks beïnvloed worden door het Mohammedanisme. In de vijf scholen zijn er 100 kinderen, en de 25 werkers hebben een gemeente van vier lidmaten en vier katechisanten.

ANDERE ZENDINGEN.—Als spoorwegzending doet Eerw. Bennie Pienaar een groot en gezegend werk. De Kerk heeft ook een geordende zending, Eerw. A. J. Liebenberg, die onder de 20,000 Mohammedanen van het Kaapse Schiereiland arbeidt. En onlangs is een geordende werker, Eerw. E. C. Ettmann, onder de Joden in de Kaapprovincie begonnen te arbeiden.

In verband met de zending van onze Kerk moeten genoemd worden de Vrouwen- en Mannen-Zendingbonden.

DE VROUWEN ZENDINGBOND.—In 1889 werd op initiatief van wijlen Mej. Ferguson, van het Hugenoten Seminarie, de eerste V.Z.B.-tak met 30 leden te Wellington gesticht, met Mev. Dr. Murray als presidente. Een konstitutie werd opgetrokken en aan al de leraars-vrouwen van de Ned. Ger. Kerk gezonden. Langzamerhand heeft de idee

DR. W. H. MURRAY.

Hoofd van onze Zending in Nyasaland, waar hij werkzaam is sedert 1894. De Universiteit van Stellenbosch heeft hem de eregraad van Dr.Litt. toegekend in erkenning van zijn groot werk van het vertalen van de Bijbel in de Nyasa-taal.

EERW. T. C. B. VLOK.

In dienst getreden 1889. Een van de baanbrekers van ons Zendingwerk in Nyasaland. Tans werkzaam te Salisbury. Schrijver van „Elf Jaren in Midden-Afrika.”

EERW. J. G. BOTHA.

Baanbreker van ons zendingwerk in de Soedan waar hij werkzaam is sedert 1907.

Ds. A. A. LOUW.

Hoofd van onze Zending in Mashonaland. Werkzaam te Morgenster sedert 1894. De Synode van 1919 heeft hem in erkenning van zijn grote diensten de status van predikant toegekend.

DS. WILLIE NEETHLING.

Zending te Mochuli 1896. Aldaar overleden 19 Feb. 1897 ten gevolge van een treurig ongeluk dat hem overkwam.

post gevat; takken werden in vele gemeenten gesticht, jaarvergaderingen gehouden, arbeidsters opgeleid, eerst door wijlen Mev. Murray en Mej. Ferguson in het Hugenoten Seminarie, later te Friedenheim, waar tans een principale en 32 studenten zijn. Er bestaat een hoofdbestuur, waarvan Mev. Ds. Murray de eerste presidente was. Elke tak heeft zijn eigen bestuur, dat verantwoordelijk is bij het hoofdbestuur. In het jaarverslag voor de Synode wordt gerapporteerd: 171 takken, 14,000 leden, £18,000 inkomsten, 70 arbeidsters, van wie 22 buitenlands en 48 binnenlands werken.

In verband met de V.Z. Bond bestaat er ook een zeer bloeiend Kinderkranswerk, dat in de laatste jaren zeer uitgebreid is geworden. Deze Kinderkrans telt nu 177 takken met 12,000 leden en met een inkomen van £3,500 dit jaar.

De tegenwoordige presidente van het V.Z. Bond-Hoofdbestuur is Mev. D. Bosman, Durbanville; de sekretaresse is Mev. Dr. B. J. Haarhoff, Somerset West, terwijl Mev. Ds. J. W. L. Hofmeyr als reizende sekretaresse 'n goed en nuttig werk doet.

DE MANNEN ZENDINGBOND.—Deze Bond werd te Wellington gesticht op 6 Augustus 1908. Het doel dat hij beoogt is:—(a) Opwekking tot ernstiger voorbedding voor de zending. (b) Belangstelling op te wekken door gesprekken en verspreiding van zendinglektuur. (c) De fondsen te helpen stijven. (d) Behoeftige jongelingen, die tot zendelingen wensden opgeleid te worden, geldelijk te ondersteunen.

Er bestaan zowat 65 takken in de verschillende gemeenten met een ledental van ongeveer 5,000.

Het bestuur bestaat uit: Di. A. J. van Wijk (voorzitter), J. S. Murray, P. A. M. Brink, BB., J. D. Krige, Joël Hugo, H. K. Toerien en P. J. Marais. Laatstgenoemde is sekretaris en thesaurier.

DE ARBEIDS- De Arbeidskolonie Kakamas is de
KOLONIE, grootste en belangrijkste onderneming
KAKAMAS. van de Kerk in verband met de opheffing
van onze verarmde land- en geloofs-
genoten.

Ds. B. P. Marchand was de eerste om de stichting van arbeidskolonies als een redmiddel te bepleiten, en reeds in 1886 zocht hij de aandacht van de Synode daarbij te bepalen. In 1894 werd er door de Synode een commissie benoemd om de zaak grondig te onderzoeken en rapport te doen. Het rapport bij de volgende Synode, 1897, voorgelegd, was zo gunstig en overtuigend dat er met geestdrift besloten werd om op te treden en tot stichten van een arbeidskolonie over te gaan. Een jaar later, in 1898, werd de Arbeidskolonie, Kakamas, aan de Grootrivier, in het distrikt Kenhardt, gesticht. Ds. B. P. Marchand, die zich met de grootste bekwaamheid had beijverd, kan met recht de vader van Kakamas genoemd worden.

De grote gedachte bij deze onderneming was om verarmde families van het platteland, door landnederzetting in de gelegenheid te stellen om weer op de been te komen en hen alzo voor Kerk en de zamenleving te winnen. Door konsentrasie in de eerste plaats, en intensieve kultivatie van een stuk goede besproeibare grond in de tweede plaats, zou de idee verwezenlijkt worden.

Langs de Grootrivier treft men aan de vruchtbaarste grond in de gehele wereld—slik, vette modder, in de loop van jaren door de rivier aan haar oevers uitgespoeld. Eerw. C. W. H. Schröder, zending van de Kerk te Amandelboom (nu Upington) was de baanbreker van al de besproei-

ingschemas langs de Grootrivier. Met groot sukses had hij een kanaal aan de bovenkant van zijn zendingstatie uitgehaald, en veel grond onder besproeiing gebracht. Hij was de man die Ds. Marchand op Kakamas wees als een ideale plaats voor een nederzetting. Kakamas ligt 60 mijl ten westen van Upington, en omtrent twaalf mijl aan de bovenkant vloeit de rivier door een nauwte, tussen tamelijke hoge bergen, door. Pas uit deze nauwte, De Neus genaamd, geeft de rivier een aanzienlijke val over rotsbanken van omtrent 30 voet. Langs de gehele loop van de Grootrivier is nergens uitnemender en geschikter plaats voor doeleinden van het uithalen van een watervoor dan De Neus.

De Regering heeft goedgunstiglik aan de Kerk voor arbeidskolonie doeleinden de twee plaatsen Soetap en Kakamas gegeven en later zijn de plaatsen De Neus en Hartebeestrivier bijgekregen.

De Zuidvoor, onder toezicht van Eerw. Schröder, is eerst gemaakt. Hij is 10 voet wijd en drie voet diep en 25 mijl lang; inderdaad een prachtig stuk werk. Aan de mannen die aan de voor gewerkt hadden werd de besproeibare grond in erven uitgedeeld. Zij werden de kolonisten of erfhouders. Deze voor is gemaakt tegen de betrekkelijk geringe kosten van £14,000.

De onderneming was een groot sukses en na enige jaren werd besloten ook aan de noorderkant een voor te bouwen. Een aantal plaatsen werd voor het doel door de Kerk aangekocht, en het reuzewerk van de voor werd toevertrouwd aan de getrouwe en bekwame luitenant van Eerw. Schröder, de heer Japie Lutz. De Noordvoor is een veel

DS. W. A. ALBERT.

Predikant te Colesberg, Dordrecht,
Ceres. In dienst getreden 1875.
Overleden ten gevolge van ver-
drinking aan Kleinmondstrand, dist.
Caledon, 31 Des. 1910.

EERW. C. W. H. SCHRÖDER.

Zending te Witsieshoek, Upington,
1872—1906. Een van de stichters van de
Kakamas Arbeidskolonie. Overl. 1912.

DE HEER JAPIE LUTZ.

Die zich door het maken van de Noorder-
voor en met andere zaken te Kakamas
zeer verdienstelijk heeft gemaakt.

groter en moeilijker onderneming dan de Zuidvoor, en heeft ongeveer £42,000 gekost. Met geweldige grote pijnen wordt het water van deze vóór door de bedding van de rivier gebracht om het kostbare Paardeeiland te besproeien.

Altezamen zijn er op de Arbeidskolonie omtrent 400 kolonisten; het getal morgen onder bewerking is omtrent 2,500. De koornoogst elk jaar is omtrent 25,000 mudden; mielies omtrent 13,000; bonen, 3,000. Veel lucerne, droge vruchten, rozijnen en lemoenen worden gewonnen. Het weiveld van de Kolonie is behoorlijk omheind en besluit circa 150,000 morgen. Elke kolonist betaalt erhuur jaarlijks en heeft het recht een aantal groot- en kleinvee aan te houden.

Veel wordt te Kakamas aan het onderwijs gedaan en de Kolonie is uitstekend voorzien van scholen. Er is een centrale Hogere School op Soetap, en takscholen op de volgende plaatsen: Neus, Kakamas Oost, Kakamas West, Alheit, Marchand, Paardeneiland, Witkopeiland, Lutzburg, Schröder. Meer dan duizend kinders zijn op school.

Het geestelijk werk op de Kolonie is zeer gezegend. De gemeente, in 1911 gesticht, telt 3,120 zielen en 1,350 leden. Ds. P. J. B. Shaw is de predikant en Eerw. P. J. Theunissen de hulpprediker.

De Arbeidskolonie staat onder toezicht van een Synodale Kommissie met de heer P. Cillie (Piet California) als voorzitter. De Kommissie winkels onder Mnr. P. Beyers zijn een bate van de Inrichting en de winsten worden gebruikt ten behoeve van de Kolonie.

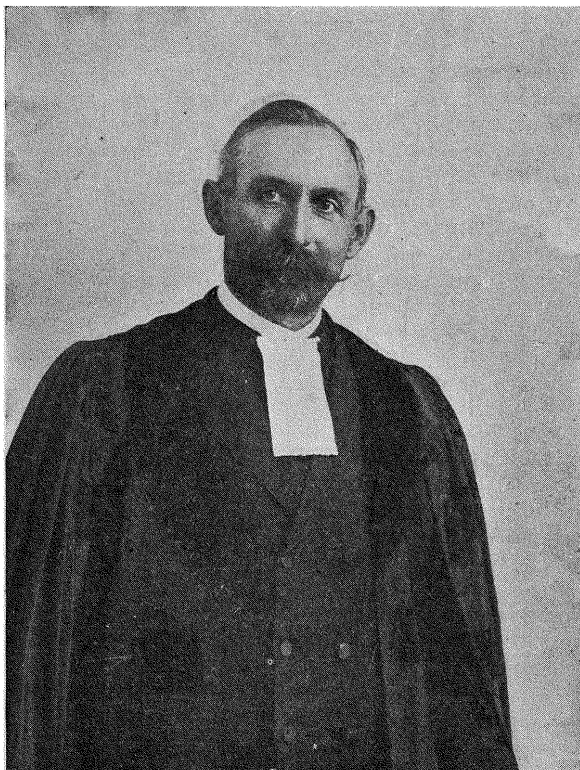
De Kerk heeft tezamen omtrent £150,000 in de Arbeidskolonie belegd, de baten echter worden op meer dan £200,000 geschat. De poging van de Kerk is met sukses bekroond en de Arbeidskolonie beantwoordt uitstekend aan zijn doel. De tegenwoordige superintendent is de heer Jac. Louw, een man van buitengewone bekwaamheid en toewijding.

De Armezorg van de Kaapse Kerk.

De toenemende armoede in de laatste jaren en de noodzakelijkheid van een krachtiger optreden van kerkwege in verband met de zorgwekkende kwestie van het arme blankendom noopte de Synode om in 1919 een Sentrale Kommissie voor de Algemene Armezorg in het leven te roepen. Deze Kommissie zou ten opzichte van de Armezorg dezelfde plaats in de Kerk innemen als de Algemene Zendingkommissie ten opzichte van de Zending. De tijd was aangebroken voor 't samenstellen van zulk een kommissie om al de liefdadigheidswerkzaamheden van de Kerk te koördineren en haar krachten in deze richting te systematiseren.

Het eerste grote optreden van de Kommissie stond in verband met de griep-epidemie, dit als een verwoestende orkaan door 't land trok en die duizenden onmisbare vaders en moeders wegmaaide. Om voorziening te maken in de behoefeten van de honderden van verweesde kinders, werd door de Kommissie een beroep op de gemeenten gedaan, en als gevolg de verbazende som van £52,190 bijeengebracht! De Kommissie stelde de besturen van bestaande Kerkelijke Weeshuizen en Tehuizen in staat om uitbreidingen te maken, waardoor enige honderden kinderen verzorgd konden worden: t.w. Het Kinderzending-Huis, Kaapstad; Het Newton-Weeshuis, Kimberley; de Tehuizen van Graaff-Reinet; Het Weeshuis, Daisyfield, Rhodesië. Ten tweede hielp de Kommissie met het stichten van nieuwe inrichtingen, zoals Het Weeshuis te Moorreesburg, Die Herberg te Robertson, Het Weeshuis te De Rust, Het Weeshuis te Somerset Oost. Aan behoeftige en verdienstelijke griepweduwen met kleine kinders werden ook toelagen gegeven. Voorts gaf de Kommissie in enkele gemeenten, waar buiten-

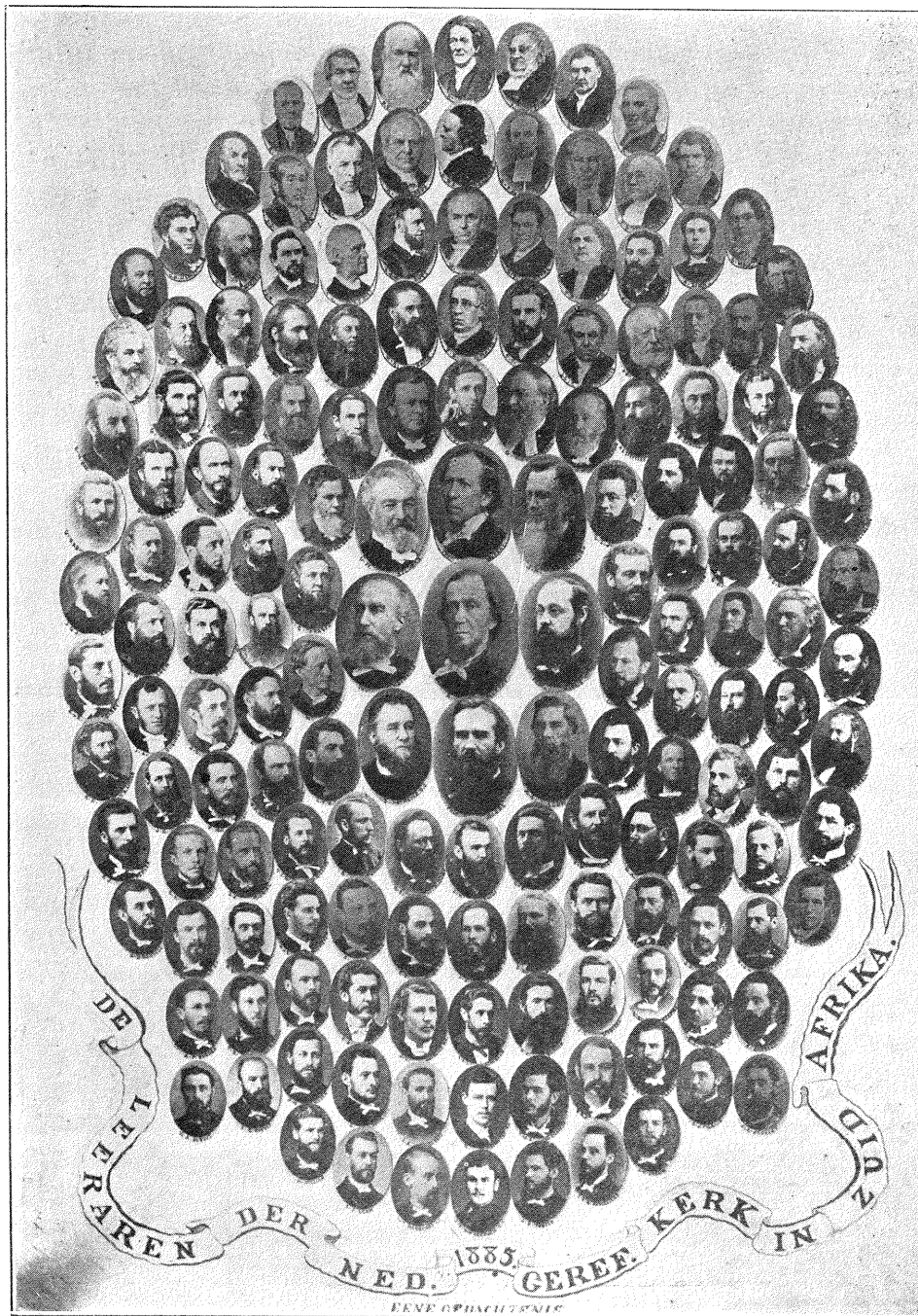

Ds. A. D. Lückhoff.
Skr. van de Kommissie voor Armezorg.

gewone toestanden heersen, zoals Umtata, Ugie, Kuruman, Namakwaland, ten opzichte van kerkelijke kosthuizen voor behoeftige kinders, ondersteuning, en bracht op die wijze enige honderden arme kinders in de scholen.

De Kommissie schonk veel aandacht aan de behoeften van de zwakkere gemeenten van de Kerk, en hielp ruimschoots om een betere bearbeiding van de gemeentelieden mogelijk te maken: Port Elizabeth, Umtata, Mafeking, Umtali, Grahamstad, Oost-Londen, Kingwilliamstown. In haar zedelijk optreden heeft de Kommissie reeds veel kunnen uitrichten. Het grote kongres op Cradock over het Arme Blanken-vraagstuk, in 1916, werd door haar bijeengeroepen. Sinds die tijd zijn daar verschillende andere belangrijke kongressen over het vraagstuk gehouden. Het grote gezamenlike Kongres te Bloemfontein, 1923, heeft als vrucht gehad het tekenen van 'n monsterpetitie door 60,000 mensen in de Unie, vragende dat het Parlement zijn aandacht aan de zaak van de arme blanken zou geven. Een voornaam werk van de Kommissie is om de Kerk te inspireren en om aan de liefdadigheidsuitingen van de Kerk leiding te geven. Dr. H. J. van der Merwe is voorzitter van de Kommissie en de andere leden zijn: Di. J. C. Truter, G. J. Hugo, C. V. Nel, D. P. van Huyssteen, J. A. van der Merwe, J. H. Conradie, J. W. Joubert, met Ds. A. D. Lückhoff als sekretaris.

Op 't Kaapse Schiereiland bestaan de volgende filantropiese inrichtingen in verband met onze Kerk: Het Kinderzending-Huis in de Kaapstad voor verwaarloosde Kinderen; Het Rogelim-Tehuis, Kaapstad, voor hulpbehoevende oude mannen; Het Magdalena Huis te Claremont voor de redding van gevallen vrouwen en Het Uitkomst-Tehuis te Plumstead voor verwaarloosde kleurling-kinderen. In dit verband kunnen Het Newton Weeshuis te Kimberley en Het Daisyfield Weeshuis te Bulawayo genoemd worden.

PREDIKANTEN TUSSEN 1810 EN 1885.

SCHRIJVERS OVER ONZE KERKGESCHIEDENIS.

De geschiedenis van onze Kerk is nog niet behoorlijk te boek gesteld. Dit is bepaaldelijk 'n gebrek, dat zo spoedig mogelijk moet worden aangevuld. En het doet onze ganse Kerk groot genoeg weten, dat Prof. Dr. A. Moorrees op verzoek en aandrang van de Raad der Kerken bezig is met het schrijven van een handleiding onzer Kerkgeschiedenis ten gebruike van katechisatiën. De Kerk ziet met groot verlangen uit naar de

ADVOKAAT J. DE WET, LL.D.
Vader van wijlen Mev. Koopmans De Wet.

uitgave. Aan zulk een handleiding bestaat er grote behoefte.

In dit verband heeft Prof. Dr. J. du Plessis in een zeer lezenswaard artikel over „De Aanvangsjaren onzer N.G. Kerk in Z.-Afrika” dat in zijn maandblad, „Het Zoeklicht,” verschenen is, enige bijzonderheden medegedeeld aangaande schrijvers, die pogingen hebben gedaan om een schets te geven van de vroegste jaren van onze Zuid-Afrikaanse Kerkgeschiedenis. Dit is wat hij over hen schreef:—

„In het oude „Nederduitsch Zuid-Afrikaansch Tijdschrift,” dat door Abraham Faure in 1824 begonnen werd, verschenen ettelike zeer verdienstelijke artikelen over de wordingstijd van onze N.G. Kerk uit de pen van Ds. Meent Borchers, predikant van Stellenbosch. Van deze en andere stukken werd vlijtig gebruik gemaakt door Dr. Abr. Faure in zijn „Redevoering bij het Tweede Eeuwfeest” (1852). In deze feestrede, gehouden in de Grote Kerk, Kaapstad, gaf de redenaar een schets van de 200-jarige geschiedenis der N.G. Kerk in Zuid-Afrika. De rede werd weldra in druk uitgegeven, verrijkt met 55 pagina's van nauwkeurige aantekeningen en aanhalingen uit oude kerk- en staatsarchieven. Het geheel vormt, zoals Spoelstra terecht opmerkt, „een ware goudmijn voor kerkhistories materiaal.” In 1888 verscheen een „Beknopte Geschiedenis van de Nederduitse Hervormde Kerk aan de Knap de Goede Hoop,” geschreven door Advokaat Johannes de Wet, en na zijn dood door Dr. J. J. Kotzé, predikant van Kaapstad, uitgegeven. Op het woord „Beknopte” moet hier de klemtoon vallen. Het boekje van Mr. de Wet is inderdaad weinig meer dan een schets, en geeft ons haast niets boven wat wij in Faure's

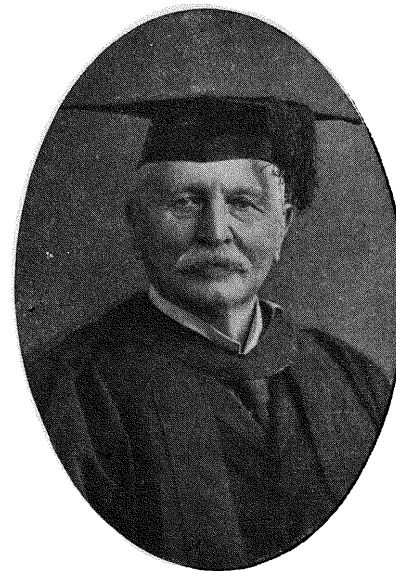

Redevoering te lezen krijgen. Nog meer onbevredigend dan de Wet's brochure is de „Geschiedenis der Nederduitsche Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika” door Ds. John McCarter, die de geschiedenis van 150 jaren in 15 pagina's opsomt. Wij kunnen het deze schrijvers niet euvel duiden, dat hun bijdragen tot onze kerkgeschiedenis zo sober zijn. Immers zij leefden vóór de dagen van Theal, Leibbrandt en Spoelstra, die ons staats- en kerkarchief zo vlijtig doorzocht, gerangschikt en (zij het ook maar ten dele) gepubliceerd hebben. Wij behoeven met slechts een enkel woord te noemen Dr. G. M. Theal, „die lof heeft in al de gemeenten,” en wiens stoere arbeid als koloniale geschiedschrijver tot in lengte van dagen vrucht dragen zal; tevens Ds. H. C. V. Leibbrandt, in wiens „Précis of the Archives” de kerkhistorikus menig dienstig stuk vinden zal; en—last not least—Ds. Cornelis Spoelstra, die door zijn 1,356 pagina's van „Bouwstoffen voor de Geschiedenis der Nederd. Geref. Kerken in Zuid-Afrika” (1906) het eindelijk voor ons heeft mogelijk gemaakt, een vertrouwbare Geschiedenis der N.G. Kerk te schrijven. Tot deze taak had zich de schrijver, blijkens een bericht op p. lii van Deel I der „Bouwstoffen,” reeds aangegord, toen de dood aan zijn nuttig werk een einde maakte. Voor dat einde kwam, is een ander nuttig werk „Het Kerkelijk en Godsdienstig Leven der Boeren na den Grooten Trek” uit zijn pen verschenen (1915).”

Tot zover Prof. du Plessis. Hijzelf is par excellence de schrijver van de geschiedenis van onze zending en van het

zendingwerk in geheel Afrika. Op dit gebied is hij een autoriteit en zijn zijn boeken standaardwerken. Hij is voorts de biograaf van Dr. Andrew Murray.

In „Het Gereformeerd Maandblad” schreef Prof. Marais een lange reeks van artikelen over het ontstaan van onze Kerk. Die stukken werden na zijn dood in boekvorm uitgegeven onder de titel: „Geschiedenis der Ned. Ger. Kerk in Zuid-Afrika.” Twee deeltjes. Stellenbosch, 1919 en 1923.

DR. G. McCALL THEAL.

EERW. ANDRIES DREYER. DOOR DS. P. G. J. MEIRING.—
Bescheidenheid heeft de schrijver en

samensteller van dit album verboden zijn eigen naam te noemen in de lijst van kerkelijke geschiedschrijvers in ons land, maar het werk, dat hij op dit gebied geleverd heeft, geeft hem aanspraak op 'n plaats onder de mannen hierboven genoemd. En daarom werd het gevoeld, dat zonder raadpleging met Eerw. Dreyer, er ruimte in het album gemaakt moest worden voor zijn

DS. C. SPOELSTRA.
Schrijver van „Bouwstoffen voor de Geschiedenis der Ned. Ger.
Kerk in Zuid-Afrika.”

portret en 'n korte schets van hem en zijn werk. Eerw. Dreyer is afkomstig uit de gemeente Philadelphia en had, alvorens hij het Zendelings-eksamen aflegde, zijn opleiding als onderwijzer aan de Normaal-School in de Kaapstad. Na matrikulatie studeerde hij ook een tijdlang aan het Victoria Kollege te Stellenbosch. In 1894 werd hij geroepen om de leden van de Hermanus-wijk der moedergemeente Caledon te bearbeiten en terwijl hij daar was, heeft hij aangemoedigd door wijlen Prof. Marais zijn eerste pennevrucht geleverd, „De Strijd tegen het Liberalisme” (1898). Dit werk, dat nu wel niet biezonder uitgebreid of van blijvende historische waarde was, leverde echter bewijs, dat de schrijver zich aan 'n onderzoek gewijd had, dat tot op die tijd bijna onaangeroerd was. Er bestond geen geschrift dat men in de handen van onze mensen leggen kon om hen enigszins op de hoogte te brengen van wat de oorzaak en de gang van de strijd tegen het Liberalisme was. Men voelde dankbaar, dat er iemand opgestaan was, die met 'n aangename en heldere schrijftrant ons uit de ongekende geschiedenis onzer Kerk mededelingen doen kon. Bij Mnr. Dreyer was de lust tot onderzoek in onze oude geschiedenis ontwaakt. Hij legde zich daarop toe om oude geschriften, brochures, boeken en andere bronnen onzer geschiedenis bijeen te zamelen, met het gevolg, dat hij vandaag een van de rijkste verzamelingen van deze aard in ons land heeft. Als vrucht van zijn verder onderzoek begon hij in 1907 de publikatie van 'n reeks van „Historiese Albums,” die bedoeld was onze Kerk en hare werkzaamheden aan het volk voor te stellen, maar de bewerking was zo kostbaar, dat de reeks tot twee beperkt bleef. In 1915 verscheen uit zijn pen „Korte

Schetsen uit de Geschiedenis der Ned. Ger. Kerk in Zuid-Afrika," een handboekje voor Katechisaties dat tans helemaal uitverkocht is. In 1916 volgde een prachuitgave, „Zuid-Afrikaansé Monumenten-Album met verklarende en historische aantekeningen." Intussen leverde Eerw. Dreyer van tijd tot tijd artikelen in de dagbladpers over personen en gebeurtenissen uit het verleden, die het publiek almeer in hem iemand leerden kennen, die op 'n bijna onbekende en onbewerkte akker voor ons rijke oogsten leverde. Geen wonder, dat toen er aan het opstellen van 'n Feest-album in verband met het eeuwfeest der Synode gedacht werd, de keuze op hem viel om het boek op te stellen. In dit boek heeft hij als door vensters ons haastige blikken gegeven in de schatten van informatie, welke er in onze kerkelijke archieven en elders liggen, wachtende om ten nutte van ons kerkelik publiek verwerkt te worden. Eerw. Dreyer heeft in ruime mate de historische zin, lust tot geduldig en nauwkeurig onderzoek, en de gave om het verzamelde materiaal op aangename en aantrekkelijke wijze aan zijne lezers voor te dragen. Moge de gelegenheid hem gegeven worden in 'n groot werk van blijvende waarde de vrucht zijner studie te belichamen. Eerw. Dreyer staat nu dertig jaren in de evangeliebediening en hij heeft al die tijd in de Moederkerk gearbeid, namelijk van 1894 tot 1901 te Hermanus, van 1901 tot 1903 te Maitland, en sedert 1903 in de Hanoverstraat-wijk der gemeente Kaapstad. Hij is ook de schrijver van „Het Christelik Huisgezin," 'n boek waarvan reeds vier uitgaven verschenen zijn en dat omdat het nog gaarne gelezen wordt, eerstdaags voor de eerste maal in Afrikaans zal worden uitgegeven.

Melding moet ook gemaakt worden van „Onze Oudelingen en Diakenen," een Handleiding voor Kerkeraadsleden, eerste uitgave 1913, tweede 1923. Toen in 1905 „De Zendingbode," het maandblad van de Zendingkerk tot stand kwam viel de keuze van redakteur op Eerw. Dreyer, die het blad tot heden nog redigeert. En in Julie van dit jaar stichtte hij een maandblad voor de Ned. Ger. gemeenten op het Kaapse Schiereiland waaraan hij de naam „Ons Kerk" gaf en waarvan hij zelf de redaktie op zich nam.

EERW. A. DREYER.

**DE FEDERALE
RAAD DER
KERKEN.**

Sedert de gedwongen afscheiding der Ned. Ger. Kerken in 1862 zijn er meer dan eens pogingen tot hereniging in het werk gesteld. Op de Synode van 1903 werd op voorstel van Dr. Andrew Murray een commissie aangesteld „om in onderhandeling te treden met de Kerken in de Oranjerivier Kolonie, Transvaal en Natal ten einde te vernemen, op welke voorwaarden ene vereniging kan worden bewerkt.” Dit was kort na de droefenissen en wederwaardigheden van de tweede Vrijheidsoorlog, die de hollandsprekende bevolking zoals nooit tevoren zijn éénheid deden gevoelen, en de sterke begeerte wekten om al de Ned. Ger. Kerken in Zuid-Afrika organies verenigd te zien. De commissie voornoemd vergaderde te Colesberg op 9 Oktober 1905 om te konfereren met de afgevaardigden van de dochterkerken. Als vrucht van de besprekingen is toen in het leven geroepen een Federale Raad der Kerken als tastbare uitdrukking van de begeerte naar nauwere verbintenis. De eerste vergadering van deze Raad kwam op 13 Maart 1907 te Pretoria bijeen. En daarop werd ten gunste van organiese vereniging besloten. Teneinde dit doel te bereiken, verkreeg men van het Parlement van het in 1910 verenigd Zuid-Afrika een wet, waardoor de smelting der onderscheidene Kerken in één grote Ned. Ger. Kerk onder zekere voorwaarden mocht plaats vinden. De

voornaamste voorwaarde was, dat een aanzienlike meerderheid der afzonderlike kerkeraden de voorgestelde vereniging goedkeuren zouden. Bij de stemming bleek het dat aan deze voorwaarden niet was voldaan, en de voorgestelde vereniging liep op een mislukking uit. De Federale Raad bleef nochtans voortbestaan, die de zichtbare band vormt der vier Ned. Ger. Kerken van Zuid-Afrika. Deze Raad bestaat uit 30 leden, waarvan 14 door de Kaapse, 7 door de Transvaalse, 7 door de Vrijstaatse en 2 door de Natalse Kerk worden afgevaardigd. Hij neemt in behandeling wat door één of meer der respektieve Synoden of Synodale Kommissies aan hem wordt opgedragen, of wat één of meer zijner leden ter sprake brengen mocht. Deze Raad heeft reeds aan de Gefedereerde Kerken belangrijke en kostelike diensten bewezen. Op zijn aanbeveling b.v. werd in 1909 *De Kerkbode* als ons verenigd kerkblad gesticht.

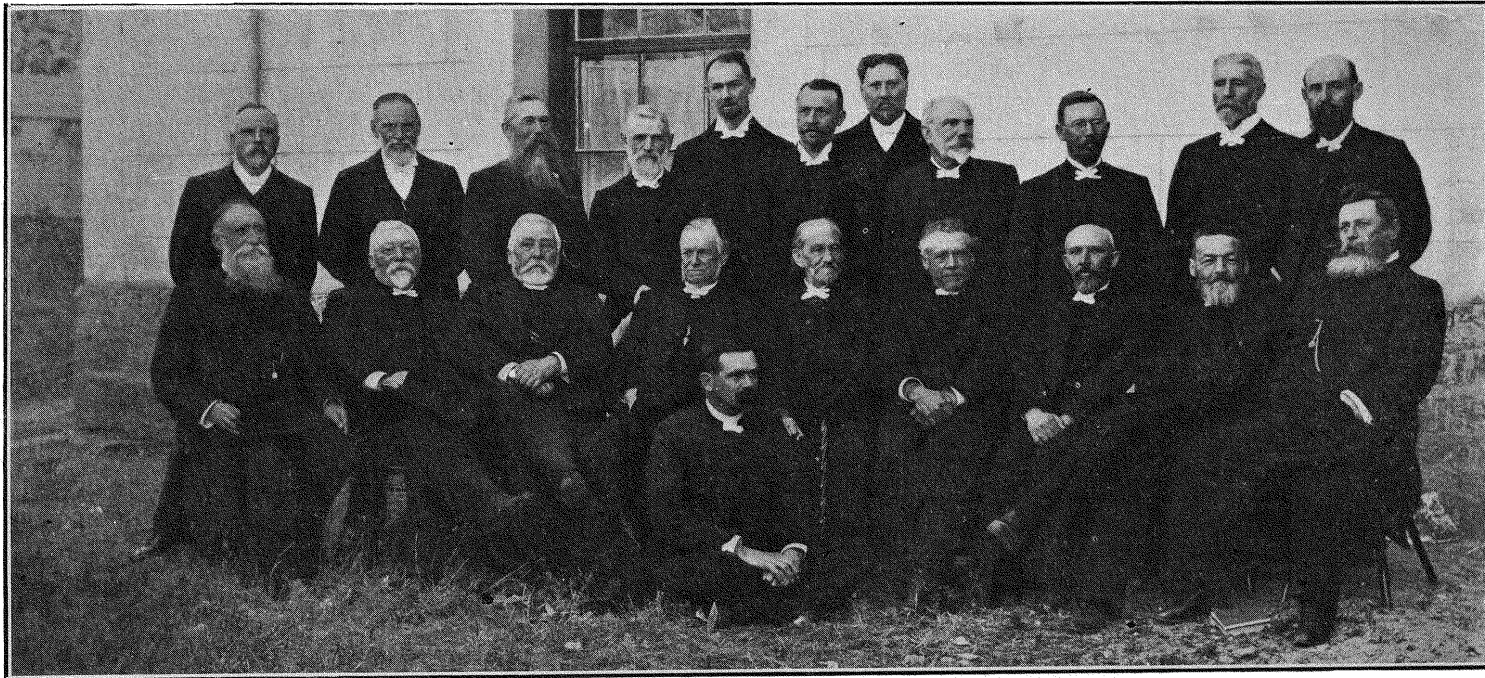
De Raad der Kerken en *De Kerkbode* hebben, onder de goede hand Gods, veel ertoe bijgedragen om bij alle verschil van omstandigheden en gevoelen de banden der eenheid, die er tussen de Gefedereerde Kerken bestaan, te verlevendigen, te bevestigen en te bestendigen. Telkens wanneer de Synodale vergaderingen plaats vinden, wordt de groete van de moederkerk en dochterkerken over en weer gebracht. Intussen zette iedere Kerk haar begonnen arbeid biddend, wakend en strijdend voort. Nog is de oogst groot, groot vooral onder onze armen en onder de heidenen, en de arbeiders zijn weinigen! Elk levend lid van Christus' Kerk doe dus wat zijn hand vindt om te doen met al zijn macht!

Och! dat de klank van 's Konings Woord
Bij alle volken word' gehoord,
En elk Zijn beeldnis drage.
Wij, eeuwig aan Gods dienst gewijd,
Verlangen biddend naar die tijd;
Och! dat die heileeuw dage.

VERGADERING VAN DE KOMMISSIE TOT VERENIGING DER KERKEN, COLESBERG, 10 AUGUSTUS 1905.

Bovenste ry, links: Ds. (nu Prof.) A. Moorrees, Oud. van Rooyen (Natal), Di. H. F. Schoon, D. S. Botha, P. G. J. Meiring, A. J. Louw, P. S. van Heerden, D. P. Ackerman, A. P. Burger, J. A. Joubert, J. C. Hefer.

Onderste ry: Di. W. A. Joubert, G. A. Scholtz, C. Fraser, J. H. Hofmeyr, Dr. Andrew Murray, Ds. (nu Dr.) H. S. Bosman, C. D. Bam, E. Z. J. de Beer, G. W. B. van der Lingen. *Op de grond zittende:* Ds. P. Nel.

Allen waren leden van de Kommissie behalve Di. Meiring en Fraser.

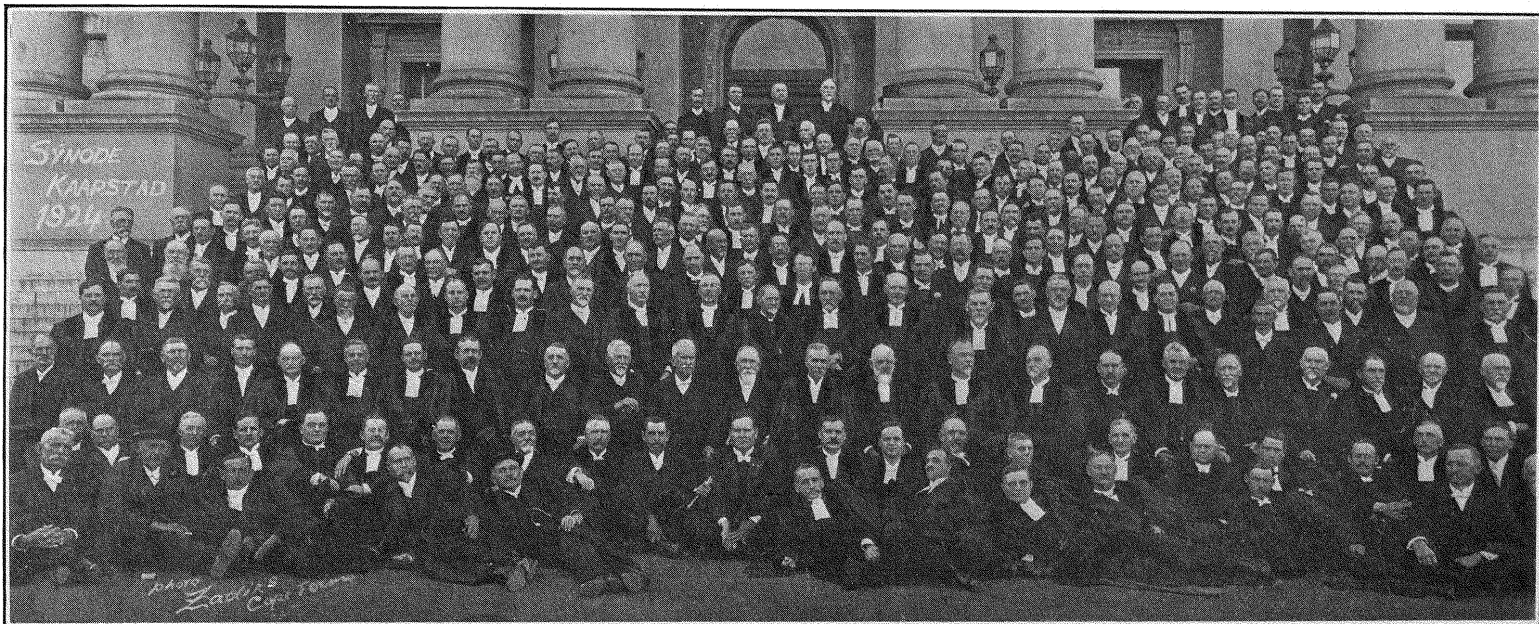

DE SYNODE VAN 1880.

De Moderatuur bestond uit: Ds. G. van der Wall, Moderator, met de stok in de hand; Ds. J. H. Hofmeyr, Scriba, aan zijn rechterhand; en aan zijn linkerhand: Dr. P. Faure, Assessor, met de lange baard en Ds. A. D. Lückhoff, Actuarius. Verder zijn hier de portretten van Di. A. Murray, G. W. Stegmann Sr. en Jr., Ds. S. J. du Toit, W. A. en J. H. Krige, oudd. Japie Krige en P. B. van Rhyn en anderen.

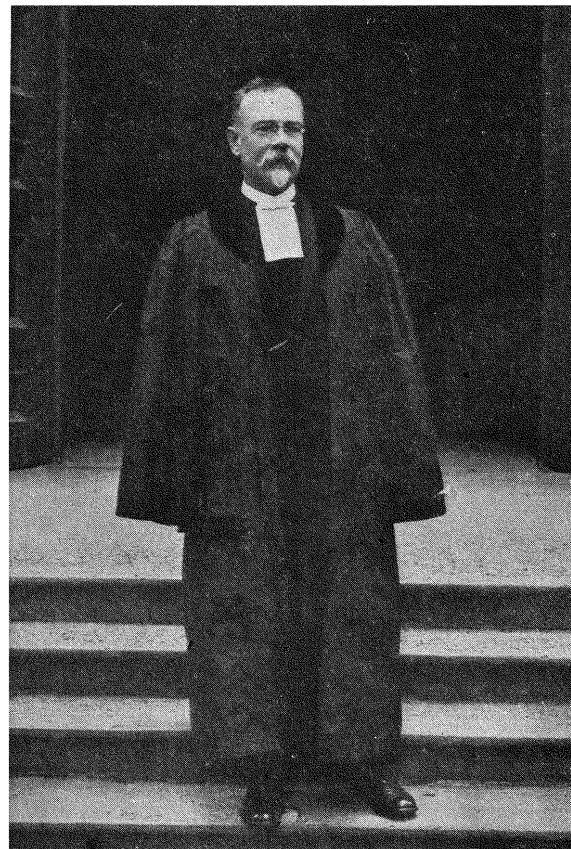
DE SYNODE VAN 1924.

Moderator Dr. H. P. van der Merwe. Assessor: Ds. D. S. Botha. Actuarius: Ds. J. P. van Heerden. Scriba: Ds. I. F. A. de Villiers.
In 1880 was 't getal gemeenten 87, nu is het 187—een vermeerdering dus van precies een honderd gedurende de laatste 44 jaren.

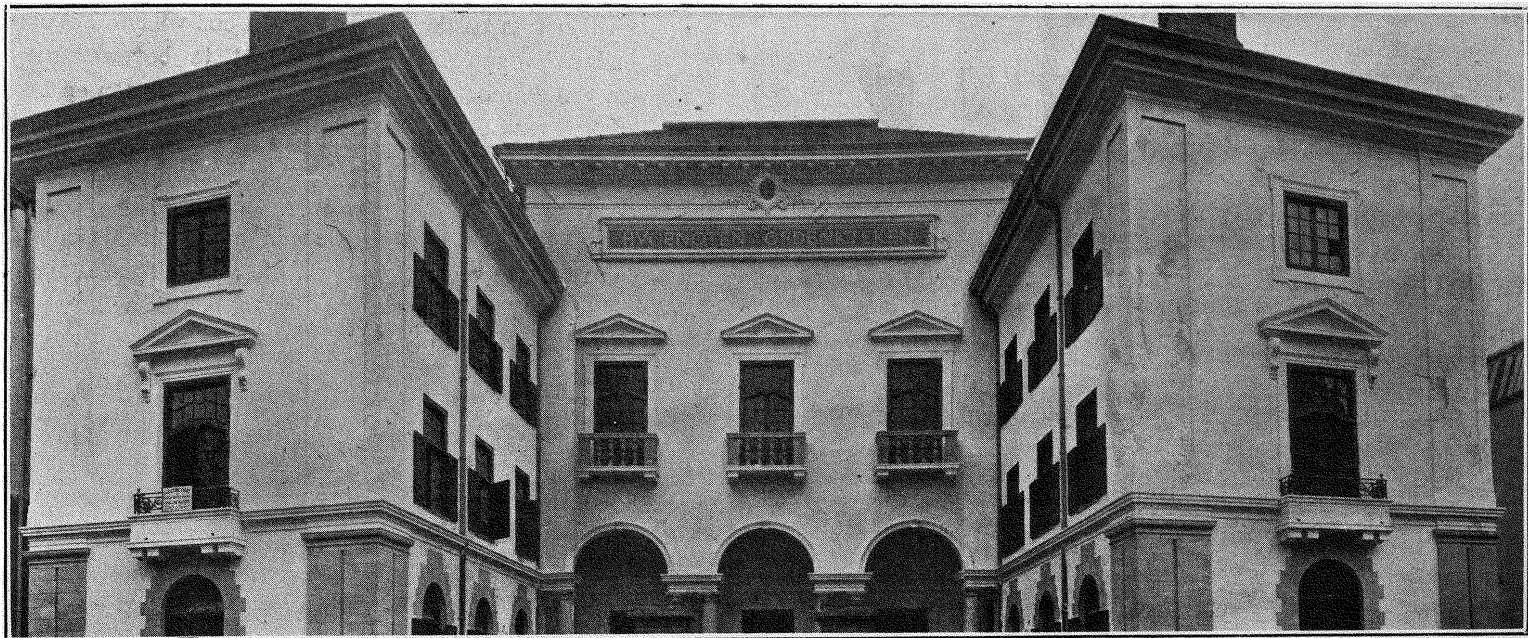

DE TEGENWOORDIGE MODERATOR ONZER KERK.

Dr. Hendrik Petrus van der Merwe werd de 1ste Nov. 1867 in 't distrikt Murraysburg geboren. Hij ging eerst ter school op Murraysburg bij de beroemde Prof. Kyd en later studeerde hij aan 't Victoria Kollege, Stellenbosch, waaruit hij in 1889 't B.A.-examen aflegde. Vervolgens was hij student op onze Kweekschool en nadat hij gelegitimeerd was en enige tijd op reis in Europa had doorgebracht, nam hij in 1895 een beroep aan naar de gemeente Kenhardt die hij in 1897 met die van Britstown verwisselde. In 1903 werd hij in zijn tegenwoordige gemeente te Robertson als opvolger van wijlen Ds. Andrew McGregor bevestigd en daar heeft hij zijn grootste werk verricht, ook in verband met het onderwijs en de opvoeding. Van onderwijs- en armenzorg vraagstukken heeft hij vooral 'n degelijke studie gemaakt, en daartoe door de Kaapse Administrateur verzocht heeft hij in Europa onderzoek ingesteld naar de methoden aldaar gevolgd om de armen te helpen. Deze kennis komt hem als voorzitter van de Synodale Kommissie voor Alg. Armenzorg goed te stude. Van de Synodale Kommissie voor Opvoeding, zowel als van vele andere gewichtige kommissies is hij 'n belangrijk lid. Dr. van der Merwe werd in 1920 door de Moderatuur naar Europa gezonden om de Afrikaanse studenten aan de Universiteiten in verschillende landen te bezoeken en te beïnvloeden. Dit moeilijk werk heeft hij met zoveel aangenaamheid, bekwaamheid en takt verricht, dat een van de Schotse Universiteiten kennis nemende van zijn bezoek en arbeid in dit verband, hem de eregraad van doktor in de theologie heeft toegekend. Het was St. Andrew's, zijn oude Universiteit, waarvan hij reeds een B.D. was, die hem aldus eerde. Dr. van der Merwe is een van de meest belezene mannen in onze Kerk. Hij heeft een krachtige persoonlijkheid, en daarbij de gave van welsprekendheid en grote zeggingskracht.

DR. H. P. VAN DER MERWE.
Moderator Synodi, 1924.

HET NIEUWE HUGENOTEN-GEDENKTEKEN.

Architekten: De heren Cowin, Powers & Ellis, van Johannesburg en Pretoria. Kontrakteurs: Howeisen & Kie, van Kaapstad en Johannesburg. Plaatselike Architect: De heer J. Lyon, die goedgunstig ook de tekening op 't Koevert van dit Album heeft gemaakt,

EEN GROOT WERK: Wat de Ned. Ger. Kerk voor Zuid-Afrika gedaan heeft, zal niet gemakkelijk gaan om te beschrijven, zelfs niet door de bekwaamste pen. Onze Kerk heeft een verbazingwekkend werk voor Zuid-Afrika gedaan. Waar zou het Afrikaner-volk vandaag geweest zijn, ware de Ned. Ger. Kerk daar niet? Dit zeggen wij natuurlijk zonder om in het minst te willen afdingen van het goede werk door de andere kerkgenootschappen verricht. Integendeel, wij erkennen deze ook als huisgezinnen van het geestelijk Zion met een bepaalde roeping in ons land. Doch waar wij, Nederduits Gereformeerden, door de hand des Heren tot een afzonderlijk gezin in de stad onzes Gods samengevoegd zijn, daar

past het ons met dankbaarheid te erkennen, wat God in en door onze Kerk heeft gewrocht. Wat heeft die Kerk niet trots moeilijkheden, strijd en miskenning gedaan om de godsdienstzin en deugdelijkheid van ons volk te bewaren; het onderwijs aan het jong geslacht te bevorderen, de rechten van de moedertaal te handhaven; de armen en nooddriftigen tegemoet te komen en de heidenen het Evangelie te verkondigen!

Het zaadkorreltje aan Afrika's zuidhoek in 1652 in de aarde geworpen, is onder de goede hand onzes Gods opgewassen tot een machtige boom, die zijn takken uitspreidt tot in het hart van Afrika, en welks bladeren dienen tot genezing der heidenen.

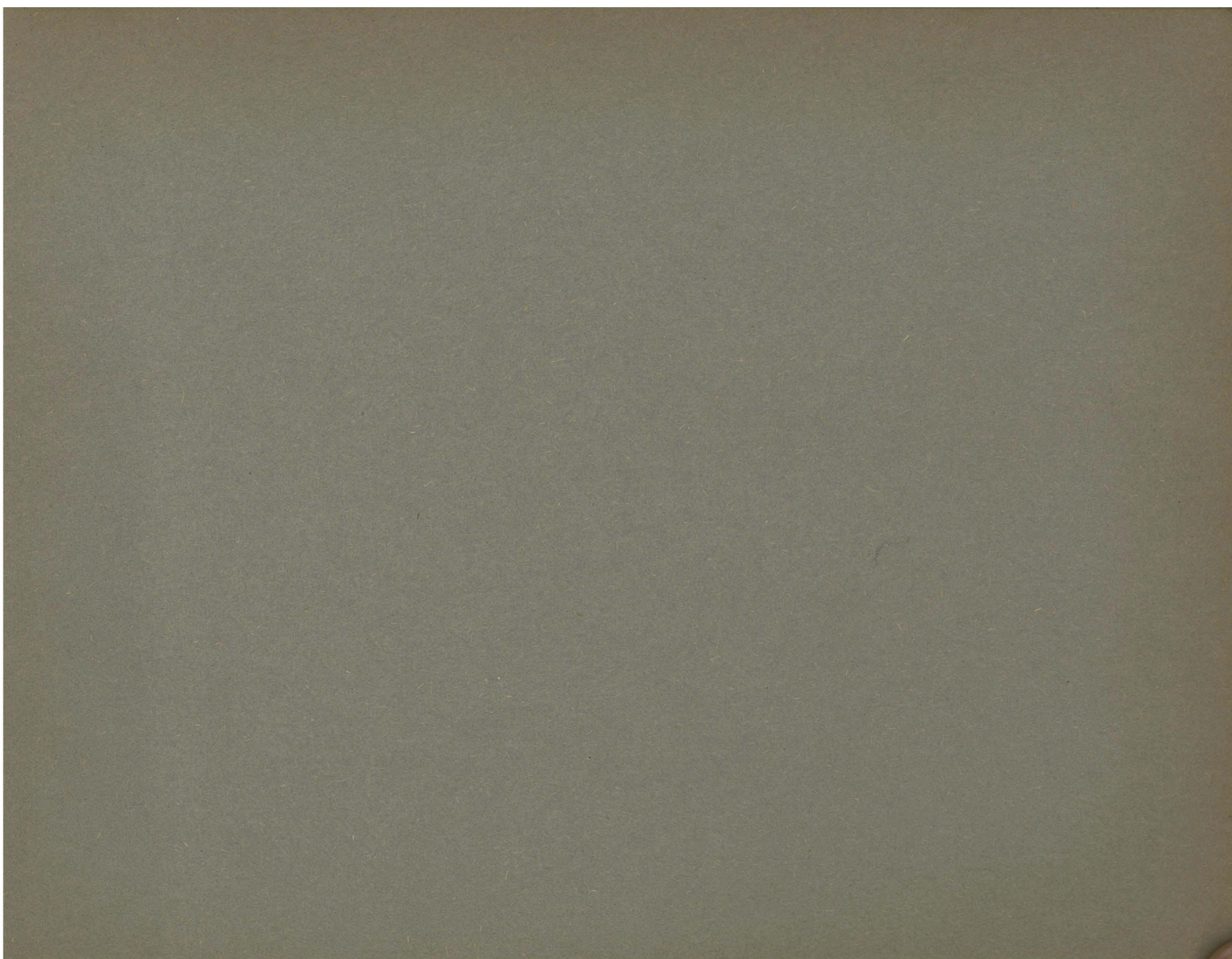
Dit werk is door Gods alvermogen,
Door 's Heren hand alleen geschied;
Het is een wonder in onz' ogen;
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.

En daarom:

U alleen, U loven wij:
Ja! wij loven U, O Heer!
Want Uw Naam zo rijk van eer,
Is tot onze vreugd nabij;
Dies vertelt men in ons land,
Al de wond'ren Uwer hand.

SOLI DEO GLORIA!

DREYER